

Uiterst rechts in de schijnwerpers: hoe media deze partijen normaliseren of tegenwerken

Een vergelijkende analyse van de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen in Nederland, Zweden, Frankrijk, Italië, Verenigd Koninkrijk en Ierland in nieuwsmedia

Student Naam: Julia van der Vlugt.

Student Nummer: 747567

Supervisor: Chris Aalberts

Master Media Studies – Media & Journalistiek
Erasmus School of History, Culture and Communication
Erasmus University Rotterdam

Master Thesis

25 Juni 2025

Word Count: 17.040

Voorwoord

Wat er vandaag in de wereld gebeurt is spannender dan ooit. Steeds meer ingrijpende veranderingen waaien onze kant op: kunstmatige intelligentie, de opwarming van de aarde en de geopolitieke spanningen. Het vertrouwde wereldbeeld wordt steeds meer uitgedaagd en er is behoefte aan minder chaos. Chaos die de uiterst rechtse ideologie zogenaamd weet te sussen. En dan kom ik, een student die het interessant vindt om uit te zoeken hoe deze opkomst steeds zichtbaarder en normaler wordt. Een actueel onderwerp dat erg complex is. Mijn passie in onderzoeksjournalistiek is er altijd al wel geweest, maar omdat ik later dit vakgebied in wil, vond ik dat ik mezelf moest uitdagen. Toen ik mijn idee voor het eerst besprak met mijn scriptiebegeleider Chris, volgde al snel een “Ojee doe dat nou niet”. Hij zag hoe ambitieus het plan was en twijfelde of het haalbaar zou zijn. Maar het is gelukt. En dat met de volle steun van Chris. Ik wil daarom benadrukken dat zonder zijn begeleiding ik nu niet dit onderzoek had kunnen doen. Ik kon hem altijd bereiken wanneer dat nodig was, en zijn kritische blik heeft mij het doorzettingsvermogen gegeven die nodig was voor het schrijven van deze scriptie. Waar ik het te moeilijk voor mezelf kon maken, wist Chris het concreet te maken. Dus Chris, bedankt voor je geduld en mijn spam aan mailtjes die ik je bijna elke dag heb mogen sturen. Je bent er nu (hopelijk) eindelijk van af! Ook wil ik graag Nel Ruigrok bedanken. Zij heeft mij met open armen ontvangen in de R-lessen die zij gaf aan haar eigen scriptiestudenten. Tot slot wil ik ook zeggen dat ik trots ben op mezelf. Ik heb nog nooit zo hard gewerkt als het afgelopen jaar. Het wordt dan ook even wennen om straks weer deel te nemen aan de sociale en spannende wereld die nog komen gaat.

Abstract

Uiterst rechtse partijen krijgen steeds meer aandacht in de media, en dit roept vragen op binnen de communicatiewetenschap. Hoewel eerder onderzoek heeft aangetoond dat media kunnen bijdragen aan de normalisering van uiterst rechts, is nog onvoldoende bekend hoe en waarom dit proces tussen landen verschilt. Zonder dit inzicht blijven de mechanismen achter normalisering onduidelijk, terwijl die juist cruciaal zijn om het veranderende politieke landschap beter te begrijpen. Deze scriptie onderzoekt hoe nieuwsmedia in verschillende West-Europese landen bijdragen aan de normalisering van uiterst rechts, met specifieke aandacht voor Nederland, Zweden, Frankrijk, Italië, het Verenigd Koninkrijk en Ierland. De centrale onderzoeksvraag luidt: "Hoe verschilt de frequentie van de nieuwsberichtgeving over uiterst rechtse partijen tussen zes Europese landen, en hoe verklaren journalisten deze verschillen?". Aan de hand van een kwantitatieve inhoudsanalyse is de zichtbaarheid van de uiterst rechtse partij per land in kaart gebracht. Daarnaast is met diepte-interviews achterhaald waarom de uitkomsten tussen landen verschillen. De resultaten tonen aan dat nieuwsmedia op verschillende manieren bijdragen aan de normalisering van uiterst rechts, onder meer via factoren waarin een hoge zichtbaarheid plaatsvindt met een stabielere dagelijks patroon in de zichtbaarheid. Ook ligt er nadruk op persoonsgerichte in plaats van partijgerichte zichtbaarheid. Het Verenigd Koninkrijk en Italië scoren het hoogste in de normalisering van hun uiterst rechtse partij. In Frankrijk en Zweden is deze bijdrage sterker zichtbaar dan in Nederland, waar het pluralistische medialandschap mogelijk een remmende werking heeft. Opvallend is dat politieke macht, zoals het aantal zetels van een partij, geen doorslaggevende factor blijkt te zijn voor media-aandacht. Net zoals de media modellen van Hallin en Mancini (2004), die zouden moeten dienen als referentiepunt om verschillen tussen landen te duiden. Wat echter wel blijkt, is dat media en politiek die onderling sterk met elkaar verweven zijn, kunnen zorgen voor een hogere normalisering. Dit is zowel bij het Verenigd Koninkrijk als in Italië gevonden. De studie draagt bij aan het begrip van hoe mediacontext en politieke verhoudingen samen invloed hebben op de normalisering. Vervolgonderzoek zou kunnen toetsen of een hogere zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen samenhangt met een stabiel dagelijkse patroon, maar dan in een grotere groep landen. Ook is het aan te raden om te onderzoeken hoe de normalisering zich ontwikkelt over een langere periode dan in deze studie is gedaan.

Sleutelwoorden: *Normalisering, Media, Uiterst rechts, Zichtbaarheid, Vergelijking*

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Abstract.....	2
Hoofdstuk 1: Introductie.....	5
Hoofdstuk 2: Theoretisch kader	8
2.1. Opkomst van uiterst rechtse partijen in Europa.....	8
2.2. De rol van nieuwsmedia in de uiterst rechtse normalisering.....	11
2.3. De verschillen tussen landen in Europa	15
Hoofdstuk 3: Methodologie	24
3.1. Onderzoeksmethoden.....	24
3.2. Dataverzameling	25
3.3. Operationalisatie.....	27
3.4. Interview thematische analyse	29
3.5. Conclusie	31
Hoofdstuk 4: Resultaten van de kwantitatieve analyses	33
4.1. Nederland.....	33
4.2. Zweden	34
4.3. Frankrijk.....	35
4.4. Italië.....	36
4.5. Verenigd Koninkrijk.....	37
4.6. Ierland	39
4.7. Vergelijkende analyse	39
Hoofdstuk 5. Verklaringen van journalisten	44
5.1. Politieke macht of naamsbekendheid.....	44
5.2. Journalistieke tradities en medialandschap	45

5.3. Redactionele overwegingen	46
5.4. Conclusie	47
Hoofdstuk 6: Conclusie	48
6.1. Antwoord op onderzoeksvraag.....	48
6.2. Discussie	50
6.3. Beperkingen.....	52
Literatuurlijst.....	53
Bijlagen.....	59
Bijlage A: Codeboek per land	59
Codeboek Nederland	59
Codeboek Zweden	60
Codeboek Frankrijk	61
Codeboek Italië.....	62
Codeboek Verenigd Koninkrijk	63
Codeboek Ierland.....	64
Bijlage B: Vragenlijst	64
Bijlage C: Ethics Checklist.....	67
Bijlage D: AI Declaratie.....	68

Hoofdstuk 1: Introductie

In de afgelopen decennia worden uiterst rechtse standpunten steeds vaker openlijk uitgesproken in het publieke debat. Zo riep Geert Wilders van de PVV: “Minder Marokkanen? Dan gaan we dat regelen” – een uitspraak die leidde tot brede (inter)nationale verontwaardiging (NOS, 2016). In Zweden verklaarde Jonas Åkerlund van de Sverigedemokraterna dat “invandrare är parasiter” – “immigranten zijn parasieten” – een ontmenselijkende uitspraak die typerend was voor de partij in haar vroege jaren (SVT Nyheter, 2013). En in het Verenigd Koninkrijk stelde Ian Gribbin van Reform UK dat “Britain would be in a far better state today had we taken Hitler up on his offer of neutrality” – een uitspraak waarmee hij sympathie leek te uiten voor een collaborerende houding ten opzichte van het naziregime (The Guardian, 2024). Deze uitingen van politici hebben één ding gemeen: ze keren zich tegen fundamentele democratische waarden zoals gelijkheid, vrijheid en pluralisme (Wodak, 2019, p. 204; Ekström & Patrona, 2025, p. 49). Waar dit soort uitspraken voorheen als schokkend of buitensporig werden gezien, verschijnen ze nu bijna dagelijks in het nieuws (Krzyżanowski & Ekström, 2022; Krzyżanowski et al., 2023; Mudde, 2024, pp. 144, 148). Hoe is dit te verklaren? Zou herhaalde blootstelling aan dit soort retoriek ertoe kunnen leiden dat we deze steeds meer als normaal gaan zien? En wat betekent dat voor de Westerse samenleving als deze radicale, illiberale, extreme of zelfs antidemocratische ideeën als legitiem worden beschouwd?

De opkomst van uiterst rechtse partijen speelt hierin een centrale rol: zij geven vorm aan deze ideeën, vaak met het strategische doel om het nieuws te bereiken, publieke aandacht te trekken en maatschappelijke grenzen op te rekken (Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 723; Ekström & Patrona, 2025, p. 37). Hoewel alle politieke partijen hun retoriek inzetten om media-aandacht en kiezers te winnen, valt op dat uiterst rechtse partijen dit doen via een uitgesproken provocerende en charismatische stijl (Ekström & Patrona, 2025, p. 37). Juist die stijl blijkt aantrekkelijk voor nieuwsmedia, omdat dit bijdraagt aan hogere leescijfers en publieksbereik (Ariely, 2015, p. 443). Bijvoorbeeld door middel van achtergrondverhalen van politici, die duiden op gepersonaliseerde politiek (Starck, 2020; Ekström & Patrona, 2025, p. 65). Deze verschuivende medialogica maakt dat nieuwsmedia en politieke strategie afhankelijk zijn van elkaar. Meerdere onderzoeken laten zien dat hoe vaker nieuwsmedia over uiterst rechtse partijen bericht geven, hoe meer dit kan bijdragen aan de normalisering ervan. Daardoor kunnen deze partijen met hun standpunten geleidelijk als meer mainstream of zelfs acceptabel worden gezien (Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 720; Wodak, 2023, p. 197; Wettstein et al., 2018, p. 479).

Veel academici uiten over deze normalisatie hun zorgen omdat dit de democratie verzwakt en daarmee autoritaire uitingen kunnen toenemen (Mudde, 2024; De Jonge, 2023; Ekström & Patrona, 2025). Het roept de vraag op in hoeverre de journalistiek, de verspreider van antidemocratische of illiberale standpunten van uiterst rechtse partijen, dan nog wel als de waakhond van de democratie fungeert?

Daarom is het van belang om te onderzoeken hoe nieuwsmedia in westerse democratieën in hun berichtgeving omgaan met de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen.

Hoewel er al literatuur bestaat over de normalisering van uiterst rechtse partijen (Ekström & Patrona, 2025; Krzyżanowski & Ekström, 2022; Krzyżanowski et al., 2023; Selvanathan et al., 2025; Wodak, 2023) is er minder empirisch onderzoek bekend over de verschillen per land. Zo kunnen geschiedenis, cultuur, politiek of journalistieke tradities een belangrijke rol spelen bij de manier waarop de nieuwsmedia van een land uiterst rechtse partijen behandelen.

Bijvoorbeeld in landen met een beladen verleden, zoals Duitsland, worden deze partijen vaker kritisch benaderd en buitengesloten via een 'Brandmuur'. In bredere context wordt dit ook wel aangeduid als een cordon sanitaire, met als doel strategisch te voorkomen dat partijen die fundamentele democratische waarden ondermijnen, kunnen meebesturen of als mainstream worden gezien (Wettstein et al., 2018, p. 481). Daar tegenover staan landen als Hongarije en Polen, waar uiterst rechtse retoriek juist wordt versterkt via staatsmedia en nationalistisch discours (Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 721).

Culturele factoren, zoals een publieke opinie tegenover mensenrechten of pluralisme, beïnvloeden hoe vatbaar nieuwsmedia zijn voor de retoriek van uiterst rechtse partijen. In landen waar bijvoorbeeld nationalistische symboliek en traditionele waarden sterk ingebed zijn, krijgt een anti-migratie of anti-woke boodschap sneller een publiek podium (Ekström & Patrona, 2025, p. 119). Bijvoorbeeld in Duitsland: hier weet de uiterst rechtse partij AfD met succes in te spelen op de culturele backlash. Dit houdt in dat bevolkingsgroepen zich vervreemd of bedreigd voelen met progressieve normen, en keren daardoor vaker tot traditionele waarden die uiterst rechtse partijen benadrukken (Norris & Inglehart, 2019, p. 5). Dit zijn vaak conservatief ingestelde groepen die de veranderingen zien op het gebied van inclusiviteit, diversiteit en multiculturalisme (Norris & Inglehart, 2019, pp. 45-51).

Ook journalistieke tradities spelen een rol. Zo kunnen landen met een meer commercieel gedreven landschap, sneller in de sensatiezucht van nieuwsmedia over uiterst rechtse partijen en hun standpunten belanden (Hallin & Mancini, 2004; Ekström & Patrona, 2025, p. 95; Wettstein et al., 2018, p. 480). Denk aan het Verenigd Koninkrijk met de sterke boulevardpers, waarin tabloids als *The Sun* en *Daily Mail* al decennialang een groot maatschappelijk bereik hebben en zo de publieke opinievorming kunnen beïnvloeden (Hallin & Mancini, 2004, p. 247).

Als laatste speelt de politieke machtsverhouding ook een rol in de manier waarop nieuwsmedia uiterst rechtse partijen behandelen. Bijvoorbeeld in landen waar uiterst rechtse partijen in een regering zitten, kunnen hun standpunten vaak moeilijker genegeerd worden en krijgen deze sneller zichtbaarheid in nieuwsmedia (Wettstein et al., 2018).

Door de verschillen per land te onderzoeken, kan inzicht worden verkregen in hoe nieuwsmedia bijdragen aan de normalisatie van uiterst rechtse partijen en hoe dit proces zich in verschillende Europese landen manifesteert.

Deze masterscriptie vergelijkt de normalisering van uiterst rechtse partijen in de nieuwsberichtgeving van kwaliteitskranten tijdens verkiezingsperiodes in verschillende Europese landen. Dit wordt gedaan door de frequentie van de grootste uiterst rechtse partij per land in de berichtgeving in kaart te brengen, en vanuit daar – met behulp van diepte-interviews – te achterhalen waarom er bepaalde verschillen tussen landen bestaan. Hieruit is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *“Hoe verschilt de frequentie van de nieuwsberichtgeving over uiterst rechtse partijen tussen zes Europese landen, en hoe verklaren journalisten deze verschillen?”*. De onderzoeksvraag wordt beantwoord met behulp van twee deelvragen. Allereerst, *“Hoe vaak worden uiterst rechtse partijen genoemd in kwaliteitskranten in zes Europese landen, een maand voorafgaand aan de nationale verkiezingen?”*, waarmee de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen in kaart wordt gebracht. Dit geeft inzicht in de mate waarin deze partijen aandacht krijgen in nieuwsmedia tijdens een belangrijke periode van politieke beïnvloeding: de verkiezingstijd. Daarna volgt de tweede deelvraag *“Hoe verklaren journalisten de verschillen in de berichtgeving over uiterst rechtse partijen tussen de zes Europese landen?”*, die helpt begrijpen waarom de berichtgeving per land verschilt, door in te zoomen op de achterliggende journalistieke keuzes en de politieke en media-institutionele context waarin zij opereren. Dit is relevant voor het begrijpen van hun invloed op de normalisering van uiterst rechtse partijen.

De structuur van deze scriptie begint met hoofdstuk 2; het theoretisch kader, waarin kernconcepten als uiterst rechts, medialogica, normalisering centraal staan en de verschillen per land worden bekeken. In hoofdstuk 3 wordt de methodologie toegelicht, waarin wordt uitgelegd hoe de inhoudsanalyse en interviews zijn opgezet en uitgevoerd. Daarna volgt hoofdstuk 4, die de resultaten van de kwantitatieve inhoudsanalyse presenteren en hoofdstuk 5 die de uitkomsten van de interviews met journalisten laten zien. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de deelvragen samengebracht om antwoord te formuleren op de hoofdvraag, gevolgd door een reflectie op de theoretische en methodologische beperkingen en aanbevelingen voor toekomstig onderzoek.

Hoofdstuk 2: Theoretisch kader

2.1. Opkomst van uiterst rechtse partijen in Europa

De term “uiterst rechts” wordt in dit onderzoek gebruikt als overkoepelend label voor partijen die ideologisch geworteld zijn in het extreemrechtse gedachtegoed, maar inmiddels uiteenlopende posities in het politieke spectrum hebben ingenomen (Pirro, 2023). Volgens academici bestaat er geen algemeen geaccepteerde definitie van extreemrechts, behalve dat het verwijst naar een ideologie met meerdere kenmerken (Ignazi, 1992, pp. 3-11; Mudde, 2000, p. 10;). Om het concept van uiterst rechts te kunnen verduidelijken, is het belangrijk om te begrijpen hoe de opkomst van extreemrechtse partijen zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld tot een ideologische familie met verschillende vertakkingen.

Het ideologische spectrum van de rechtse familie

Extreemrechtse partijen hebben in West-Europa de afgelopen jaren een flinke groei doorgemaakt en dat zorgde voor een academische focus op deze bestaande en nieuwe partijen (Arzheimer, 2016; Pirro, 2023; Mudde, 2000). Academici zijn hier in de loop der jaren verschillen in gaan zien. Zo zijn deze gelabeld naar een overvloed van specifieke definities als “radicaal rechts”, “rechtspopulisme”, “nieuw rechts”, “ver rechts” en meer (Mudde, 2000; Mudde, 2007; Arzheimer, 2016, p. 2). Een aantal voorbeelden van partijen die hieronder vallen zijn de PVV in Nederland, Vlaams Belang in België, Alternative für Deutschland (AfD) in Duitsland, de Freiheitliche Partei Österreichs (FPÖ) in Oostenrijk of Reform UK in het Verenigd Koninkrijk. Hieruit probeert Mudde (2007) orde te scheppen door te stellen dat nativisme de grootste gemeenschappelijke deler is tussen de meeste van deze soort rechtse partijen. Nativisme is een overtuiging dat een staat alleen toebehoort aan de “eigen” bevolking, en dat zowel vreemdelingen als vreemde ideeën een bedreiging vormen voor de culturele en nationale eenheid van de samenleving (Mudde, 2007, p. 19).

Uit deze familie van partijen die nativisme hanteren, maakt Mudde (2007, p. 24) onderscheid tussen drie ideologische categorieën: radicaal rechts, populistisch radicaal rechts en extreemrechts. Zijn conceptuele afbakening heeft zich sindsdien ontwikkeld tot de meest gangbare en toepasbare definities binnen de academische literatuur (Arzheimer, 2016, p. 2; Tsagrioni, 2024, p. 15; Ekström & Patrona, 2025, p. 4; Mišík & Figulová, 2025, p. 211; Norris & Inglehart, 2019, p. 520).

Allereerst, radicaal rechtse partijen bestaan uit nativisme en autoritarisme. Bij autoritarisme is de overtuiging dat de samenleving moet worden geleid door een sterke en strikte orde, vaak ten koste van individuele vrijheden (Mudde, 2007, p. 22) – ook wel *illiberal democracy* genoemd (Zakaria, 1997; Mudde, 2004, p. 561; Norris & Inglehart, 2019, pp. 452-453; Wodak, 2019, p. 199; Wodak, 2023, p. 7).

Ten tweede, populistisch radicaal rechtse partijen, waar nativisme, autoritarisme en populisme de kernideologieën zijn. Dit komt overeen met de eerste ideologische categorie, maar is populisme in deze

tweede categorie toegevoegd. Bij populisme is de samenleving opgedeeld in twee homogene en antagonistische groepen: het 'pure' volk en de 'corrupte' elite, die stelt dat politiek de expressie moet zijn van de algemene wil van het volk (Mudde, 2004, p. 543, Hameleers & Vliegthart, 2020, p. 20, Norris & Inglehart, 2019, p. 444; Wodak, 2019, p. 198).

Als laatste, extreemrechtse partijen. Die bestaan uit nativisme, autoritarisme, populisme en hanteren een antidemocratische – het volledig afwijzen van democratische spelregels en instituties – en vaak racistische houding die fundamentele gelijkwaardigheid van burgers verwerpen (Mudde, 2007, p. 25; Zakaria, 1997, p. 23). radicaal rechtse en radicaal-populistisch rechtse partijen opereren daarentegen wel binnen de democratische orde, ondanks dat zij vaak ook illiberale of antipluralistische opvattingen uitdragen (Mudde, 2007).

Het classificeren van radicaal rechts en extreemrechts

Toch wordt het steeds lastiger om partijen binnen deze ideologische familie eenduidig te labelen, omdat de definitie constant verandert met de tijd (Arzheimer, 2016, pp. 1-2; Pirro, 2023, p. 102). Dit komt omdat de (populistisch) radicaal rechtse partijen steeds vaker op gespannen voet staan met liberale democratische waarden als mensenrechten, pluralisme en rechtstatelijkheid (Pirro, 2023, p. 102). Dat maakt dat de grenzen tussen de termen slechter te classificeren zijn.

Veel academici gebruiken daarom steeds meer de overkoepelende term *the far right* (uiterst rechts), omdat deze beter de verschuivingen binnen de definities van extreemrechts en (populistisch) radicaal rechts weerspiegelt, evenals de toenemende druk die deze uitoefenen op democratische normen en de rechtsorde (Pirro, 2023, pp. 102-103). Om die reden wordt in dit onderzoek de overkoepelende term "uiterst rechts" gehanteerd. Daarmee wordt verwezen naar het brede spectrum van partijen die voortkomen uit de ideologische basis van traditioneel extreemrechts. Dit betekent echter niet dat al deze partijen antidemocratisch zijn of gekant tegen de liberale waarden van de democratie.

De PVV neemt bijvoorbeeld deel aan het parlementaire bestel, maar de populistische retoriek van Wilders kan volgens Hameleers (2023, p. 55) haatdragend en soms zelfs onmenselijkend zijn. Deze vorm van communicatie kan als extreem worden gezien, wat het moeilijker maakt om de partij eenduidig in de categorie van radicaal rechts of extreemrechts te plaatsen.

De groei van uiterst rechtse partijen

De opkomst van uiterst rechtse partijen in Europa kan niet worden toegeschreven aan een enkele oorzaak maar aan meerdere, onderling verbonden factoren. Denk aan cultureel-maatschappelijke, economische en politieke spanningen die gezamenlijk bijdragen aan de groeiende ontevredenheid onder burgers (Norris & Inglehart, 2019; Wodak, 2019; Tsagrani, 2024; Mudde, 2016). Dit zorgt ervoor dat uiterst rechtse partijen zich kunnen profileren op deze ontevredenheid met behulp van nativistische, autoritaire en

populistische standpunten, wat zorgt voor een groei van uiterst rechtse partijen met name in de afgelopen jaren.

Allereerst, de cultureel-maatschappelijke factoren. Migratie is een van de grootste redenen die zorgen voor de groei van uiterst rechtse partijen (Mudde, 2010, p. 1179). De afgelopen decennia zorgen globaliseringsprocessen en de Europese integratie voor een toename van het aantal migranten naar Europa, wat bijdraagt aan de aanhoudende migratiekwesitie. Dit leidt tot een verlies van nationale controle over de grenzen en een groei in de behoefte aan culturele eigenheid (Norris & Inglehart, 2019, pp. 176-177). Deze kwesitie wordt door uiterst rechtse partijen gepositioneerd als een bedreiging voor nationale identiteit, veiligheid en economische stabiliteit (Mudde, 2010, p. 1179; Mudde, 2016, p. 5).

Daarbij is er sprake een Cultural Backlash, waarbij delen van de bevolking zich verzetten tegen de postmaterialistische waarden – vooral zichtbaar bij jongere, hoger opgeleide generaties in West-Europese samenlevingen – van mensenrechten, gendergelijkheid, milieubescherming, multiculturalisme en tolerantie (Ignazi, 1992; Norris & Inglehart, 2019, p. 33). Deze backlash wordt vooral zichtbaar onder oudere, lageropgeleide en rurale bevolkingsgroepen (p. 39), en vormt een belangrijk motief voor steun aan partijen die traditioneel-nationalistische waarden verdedigen (pp. 445-447).

Daarnaast hebben recente maatschappelijke crises, zoals de coronapandemie in 2020, geleid tot toegenomen gevoelens van wantrouwen in Europa richting de overheid en gevestigde partijen (Mišík & Figulová, 2024, p. 215). Hierin weten uiterst rechtse partijen zich vaak te profileren als ‘alternatief voor het falende bestuur’.

Ten tweede spelen economische factoren ook een rol in de groei van uiterst rechtse partijen. Denk aan de financiële crisis van 2008, de coronacrisis van 2020, en de energiecrisis van 2022 door de Rusland-Oekraïne oorlog. Deze crises hebben geleid tot langdurige onzekerheid over werkgelegenheid, sociale bescherming en economische toekomst. Daarmee voedt deze situatie bestaande gevoelens van onrechtvaardigheid waardoor burgers hun steun zoeken in partijen die zich richten op nationale bescherming (Mišík & Figulová, 2024, p. 215). Dit streven naar een meer beschermende controle onder de bevolking, versterkt autoritaire opvattingen van uiterst rechtse partijen (Mudde, 2016, p. 2).

Als laatste spelen ook politieke factoren een rol in de groei van uiterst rechtse partijen. De oorlog tussen Rusland en Oekraïne heeft geleid tot geopolitieke instabiliteit, wat in veel Europese landen heeft bijgedragen aan toenemende binnenlandse spanningen over veiligheid, migratie en het EU-beleid op het gebied van energievoorziening (Tsagrioni, 2024, p. 75). Volgens Tsagrioni (2024) vinden uiterst rechtse partijen dat de Europese Unie vaak in haar beleid tekortschiet, en pleiten zij voor een herstel van nationale soevereiniteit, om zo de aandacht van hun ‘eigen’ burgers te beschermen (p. 76). Deze kunnen worden toegekend aan nativistische en populistische standpunten.

Door de groeiende ontevredenheid van burgers proberen traditionele partijen steeds vaker een breed electoraat aan te spreken, waardoor zij zich minder sterk profileren op hun ideologische standpunten. Dit leidt tot een verlies aan herkenbaarheid en onderscheidend zijn (Stier et al., 2024, p. 7). Hierdoor verschuiven zij naar het politieke centrum, wat een ideologische ruimte creëert die uiterst rechtse partijen benutten om zich in te positioneren (Mudde, 2007, p. 229; Mudde, 2010, p. 1179; Stier et al., 2024, p. 7).

Dit fenomeen van de proteststem speelt een belangrijke rol bij de opkomst van uiterst rechtse partijen. Ontevreden burgers stemmen dus niet alleen uit ideologische overtuiging, maar ook om hun onvrede met het politieke establishment te uiten (Tsagrioni, 2024, p. 12-13; Langenkamp, 2025, p. 2). Hierbij speelt de aantrekkingskracht van charismatische en autoritaire leiders eveneens een cruciale rol. Ze stellen zich op als krachtige figuren die daadkrachtig optreden en de gevestigde orde uitdagen, en trekken daarmee kiezers aan die op zoek zijn naar eenvoudige oplossingen voor ingewikkelde problemen (Wodak, 2023, p. 196-197; Mudde, 2024, p. 141).

Conclusie

De afgelopen decennia komen uiterst rechtse partijen steeds meer in beeld in Europese landen. De veranderende ideologische grenzen van een partij zorgen voor een conceptuele vaagheid over of het om radicaal rechts en extreemrechts gaat. Daarom wordt in dit onderzoek de overkoepelende term uiterst rechts gebruikt. De uiterst rechtse ideologieën zijn gebaseerd op nativisme, autoritarisme en vaak populisme. De groei van deze partijen wordt verklaard door zorgen over migratie, verlies van nationale identiteit en een tegenreactie op progressieve waarden (de zogeheten Cultural Backlash). Ook spelen economische crises een rol, en leidt de onvrede van de bevolking over het beleid van traditionele partijen tot meer ruimte voor uiterst rechtse partijen.

2.2. De rol van nieuwsmedia in de uiterst rechtse normalisering

Doordat traditionele partijen meer naar het politieke midden zijn opgeschoven, is er een ideologische ruimte ontstaan. Uiterst rechtse partijen weten deze te vullen door actief hun standpunten af te stemmen op de medialogica van deze tijd (Stier et al., 2024, p. 5; Maly, 2024). Medialogica verwijst naar het proces waarin media-uitingen steeds meer de manier bepalen waarop politiek en beleid worden gevoerd en gecommuniceerd (Van de Waard, 2010; Hameleers & Vliegthart, 2020, p. 20). Dit proces draagt direct bij aan de issue salience van deze thema's in het publieke debat (Krzyzanowski & Ekström, 2022, p. 720; Wodak, 2023, p. 197). Deze term helpt begrijpen hoe de hoeveelheid blootstelling van een onderwerp in nieuwsberichtgeving ervoor kan zorgen dat de lezers het thema of naam van het onderwerp belangrijker gaan vinden, of denken dat het daadwerkelijk vaker voorkomt (Selvanathan, 2025, p. 4; Stier et al., 2023, p. 3). Bijvoorbeeld, als uiterst rechtse partijen vaak in het nieuws zijn, kunnen mensen sneller denken dat dit

een groeiende beweging is, al hoeft dat feitelijk niet zo te zijn. Dit maakt dat nieuwsmedia – zowel traditioneel als online – een cruciale rol spelen in het – bewust of onbewust – verspreiden van uiterst rechtse standpunten in hun berichtgeving.

Sinds de digitalisering is er een verschuiving te zien in de medialogica, waar infotainment een steeds belangrijkere rol speelt, ook buiten de tabloidisering om (Ariely, 2015). De verspreiding van uiterst rechtse standpunten neemt daarom nog meer toe. Dit komt door de commerciële druk die door de digitalisering bij nieuwsmedia flink is toegenomen. Hierdoor is er meer concurrentie om publiek en leescijfers bij nieuwsberichtgeving, wat leidt tot een sterke focus op de nieuwe journalistieke voorkeuren: snelheid, conflict, sensatie en personalisering – oftewel: infotainment (Ariely, 2015, p. 440). De inhoudelijke berichtgeving over het politieke spectrum ‘verkoopt niet’ meer omdat de concurrentie tussen media vooral de berichtgeving over sensatie en rivaliteit aanmoedigt (Ariely, 2015, p. 443).

Daarbij is media-aandacht cruciaal voor electorale zichtbaarheid, waardoor politici zich aanpassen aan deze logica (Van de Waardt, 2010). Vooral uiterst rechtse partijen profiteren hiervan. Zij maken gebruik van een radicale en provocerende communicatiestijl die aansluit bij de journalistieke voorkeuren (Ekström & Patrona, 2025, pp. 64-65). Personalisering wordt daarin tegenwoordig steeds meer toegepast. Het verwijst naar de verschuiving van de aandacht in de media en het publieke debat van politieke partijen en beleidsinhoud naar individuele politici en hun persoonlijke eigenschappen. Politici worden daarbij steeds meer gepresenteerd als 'merken', waarbij hun stijl, imago en persoonlijke verhalen centraal staan in plaats van hun beleidsvoorstellen (Ekström & Patrona, 2025, p. 65). Een voorbeeld hiervan is het strategisch gebruik van persoonlijke kenmerken of gedrag om als de ‘gewone’ burger over te komen, zoals Nigel Farage die bewust in pubs werd gefotografeerd (Starck, 2020).

Drie factoren van de normalisering

Het is van belang de verschuiving van medialogica te benoemen, omdat het bijdraagt aan de normalisering van uiterst rechts in de Westerse democratieën, wat de groei van uiterst rechtse partijen positief kan beïnvloeden (Ariely, 2015; Wettstein et al., 2018; Stier et al., 2024; Ekström & Patrona, 2025). Dit laat zien dat de journalistiek niet alleen maar de informatieve waakhondfunctie vervult, maar nu ook gepaard gaat met sensatie die berichtgevingen versterken en de uiterst rechtse zichtbaarheid vergroten (Maly, 2024). Volgens Stier et al. (2024) maakt dit dat de uiterst rechtse standpunten steeds geleidelijker geïncorporeerd worden in de mainstream politieke debatten (p. 2), wat kan zorgen voor een normalisering hiervan.

Uiterst rechtse partijen worden in de westerse democratieën tegenwoordig - bewust of onbewust - steeds meer via media en journalistieke discours genormaliseerd (Krzyżanowski & Ekström, 2022; Krzyżanowski et al., 2023; Mudde, 2024, p. 144 & p. 148). In dit proces worden illiberale of ondemocratische ideeën steeds meer als legitiem en normaal beschouwd binnen de publieke en politieke sfeer (Wodak, 2023,

pp. 6-7). Dit gebeurt aan de hand van drie factoren (Krzyżanowski & Ekström, 2022): de mainstream media, discursieve strategieën en de publieke sfeer.

Allereerst, mainstream media, hier dragen ook (traditionele) nieuwsmedia bij aan het verspreiden en accepteren van deze illiberale en antidemocratische ideeën. In de vorige paragraaf is toegelicht hoe de commercialisering de traditionele normen en waarden van de journalistiek onder druk zet, en uiterst rechtse standpunten sneller verspreid worden.

Ten tweede, discursieve strategieën waarin specifieke communicatie wordt gebruikt door uiterst rechtse politici om hun standpunten te legitimeren. Ze gebruiken populistische – zondebok zoeken, crisisframing, anti-elitehouding, het in twijfel trekken van expertise (Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 723) – en charismatische taal waar een performatieve stijl van humor in zit (Ekström & Patrona, 2025, p. 37). Ook maken ze gebruik van *message control*, waarbij de partijen invloed proberen uit te oefenen op welke informatie verspreid wordt door bijvoorbeeld favoriet te zijn voor bepaalde nieuwsmedia en vijandige media financieel of politiek onder druk te zetten (Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 725). De eerste twee factoren – mainstream media en discursieve strategieën – maken duidelijk dat de medialogica een belangrijke rol speelt en nauw samenhangt met beide.

Als laatste, de publieke sfeer waar de online en offline discussies zorgen voor verspreiding en daardoor de ideeën steeds minder als ‘extremistisch’ of ‘radicaal’ gezien worden. Het publieke debat wordt daardoor verhard, wat zorgt voor meer polarisatie (Wodak, 2023, p. 28). Daarbij wijzen Krzyżanowski en Ekström (2022) ook op de groeiende invloed van alternatieve, uiterst rechtse mediakanalen binnen de publieke sfeer, waarin haatdragende en illiberale of antidemocratische boodschappen circuleren (p. 721). Bijvoorbeeld de *manosphere*, dat functioneert als een radicaliserende online omgeving die als ideologische toegangspoort wordt gezien voor mensen die zich maatschappelijk buitengesloten voelen en een groep zoeken om mee te identificeren (Langenkamp, 2025, p. 5). Het wordt door Langenkamp (2025) omschreven als een agressieve misogynie beweging die mannelijkheid en seksuele dominantie viert (p. 3), en kenmerkt antifeminisme, racisme, discriminatie en geweld. Volgens Langenkamp (2025) steunen zij uiterst rechtse partijen.

Deze drie factoren van normalisering versterken elkaar onderling en maken het mogelijk dat democratische normen stap voor stap de uiterst rechtse standpunten institutionaliseren (Wodak, 2023). Dit begint al bij ideeën die voorheen onzegbaar of taboe waren vaker worden toegelaten, waardoor politici zich niet meer hoeven te verantwoorden of excuses aan te bieden voor extreme uitspraken of beleidsmaatregelen. Deze ‘schaamteloze normalisatie’ (Wodak, 2023, p. 28), of het nou gaat om de communicatiestijl van de politici, de media die het verspreiden, of de discussie onder de bevolking, het zorgt ervoor dat autoritaire uitingen in de Westerse democratie kunnen toenemen.

De rol van de journalistiek

Deze democratische bedreigingen benadrukken het belang van journalistiek als poortwachters van de democratie. Wettstein et al. (2018) stellen dat de taak van traditionele nieuwsmedia is om als waakhond en criticus op te treden, waar journalisten uiterst rechtse standpunten kritisch bevragen en negatief evalueren (p. 489). Het is daarom relevant om te achterhalen in hoeverre traditionele nieuwsmedia de normalisering van uiterst rechtse partijen tegengaan. De conventionele journalistieke praktijk van de dag van vandaag draagt namelijk – wel of niet bedoeld – bij aan de mainstreaming van uiterst rechtse partijen. Dit vraagt daarom om een herziening van journalistieke normen en een meer kritische en analytische aanpak in de berichtgeving van politieke ontwikkelingen (Ekström & Patrona, 2025, p. 164).

Op basis hiervan wordt de waakhondfunctie van journalisten met de volgende mechanismen bevestigd: ten eerste, laten journalisten zich te veel leiden door conflict of sensatie bij de keuze voor nieuwsverhalen? Zoals in paragraaf 2.2. benoemd is, wordt de waakhondfunctie van journalisten steeds minder door de sensationisering en infotainment van nieuws. De focus op controversiële uitspraken kan daarmee de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen vergroten, ongeacht hun relevantie in maatschappelijke context (Ariely, 2015).

Ten tweede, wordt de nadruk op de persoon gelegd in plaats van op de politieke inhoud? Hierdoor kunnen politieke standpunten onderschikt raken aan persoonlijke verhalen (Ariely, 2015). Door politici vooral als 'gewone' mensen of 'personages' te tonen, komt de uiterst rechtse ideologie minder scherp in beeld (Ekström & Patrona, 2025, p. 65). Dit maakt het lastiger voor het publiek om hun ideeën te herkennen als potentieel gevaar voor de democratie.

Ten derde, worden antidemocratische of racistische standpunten te veel als gelijkwaardige meningen gepresenteerd? Door het traditioneel streven naar neutraliteit de afgelopen jaren met de opkomst van uiterst rechtse partijen een ingewikkelde kwestie geworden (Ekström & Patrona, 2025, p. 133; Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 726). Door het principe van hoor en wederhoor voelen nieuwsmedia zich namelijk vaak verplicht om 'beide kanten' van een verhaal aan bod te laten komen (Ekström & Patrona, 2025, p. 133). Dit leidt ertoe dat antidemocratische of racistische standpunten evenveel gewicht krijgen als feitelijke democratische waarden. Daarom pleiten academici voor een meer kritische reflectie op journalistieke normen bij neutraliteit en balans, zodat dit journalisten aanmoedigt bewustere keuzes te maken bij het politiek rapporteren van deze partijen in de nieuwsmedia (Ekström & Patrona, 2025; Krzyżanowski & Ekström, 2022; Mudde, 2024; Wettstein et al., 2018).

Ten vierde, wordt er voldoende context en kritiek gegeven op de polariserende standpunten die gepubliceerd worden? Wanneer uitspraken van uiterst rechtse politici zonder toelichting of weerwoord worden gepresenteerd, lijkt het alsof deze vanzelfsprekend of neutraal zijn. Dit kan worden gezien als problematisch omdat de discours hierdoor behandeld worden als 'gewone' politieke actoren, ondanks hun

radicale of antidemocratische standpunten (Ekström & Patrona, 2025; p. 11). Academics vinden het daarom noodzakelijk om meer naar een verklarende constructieve journalistiek over te stappen, waarbij journalisten niet alleen verslag doen van politieke uitspraken, maar ook actief de context en implicaties uitleggen die oplossingsgericht zijn (Ekström & Patrona, 2025, pp. 163-165).

Conclusie

Normalisering houdt in dat extreemrechtse ideeën en actoren steeds meer als legitiem en acceptabel worden gezien binnen politiek en samenleving. Dit gebeurt allereerst doordat mainstream media deze ideeën onbedoeld verspreiden. De medialogica speelt hierin een belangrijke rol omdat de commercialisering – en daarmee personalisering – perfect aansluiten op de tweede factor, de discursieve strategieën van uiterst rechtse politici; hun populistische communicatiestijl. De derde factor is de polariserende publieke sfeer waarin deze ideeën steeds vaker openlijk gedeeld worden. Hoewel de journalistiek traditioneel de rol van waakhond vervult, blijkt deze functie door de medialogica onder druk te staan. Academics pleiten daarom voor een kritischere reflectie op journalistieke normen. Meer duiding en bewustwording zijn noodzakelijk om normalisering tegen te gaan.

2.3. De verschillen tussen landen in Europa

Hoewel geografische, culturele en economische verschillen tussen landen veel kunnen verklaren, richt dit onderzoek zich bewust op Westerse democratieën, waar dergelijke contextuele variabelen relatief gelijk zijn. Dit maakt het mogelijk om de verschillen in de normalisering van uiterst rechtse partijen specifieker toe te schrijven aan journalistieke en politieke factoren. In dit onderzoek worden daarom twee onderscheidende factoren besproken: de politieke context en het mediasysteem van elk land, die kunnen verklaren waarom de normalisering van uiterst rechtse partijen per land verschilt.

Media modellen

Ten eerste, de journalistieke factoren. Om journalistieke tradities van een land duidelijk te krijgen gebruiken veel academics de studie van Hallin en Mancini (2004). Ze onderscheiden drie media modellen binnen de Westerse democratieën: het liberale model, het gepolariseerd-pluralistische model en het democratisch-corporatistisch model (p. 11).

Hoewel Hallin en Mancini (2004) drie media modellen onderscheiden, is het voor dit onderzoek relevant om een tweedeling te maken op basis van de verwachte mate die er is in de normalisering van uiterst rechtse partijen: 'hoger' in de normalisering of 'lager' in de normalisering op basis van de theorie uit de media modellen. Elk model representeert een ander type relatie tussen media, politiek en samenleving, en blijft inhoudelijk belangrijk om de verschillen tussen landen goed te duiden.

Allereerst, het liberale model, aanwezig in landen als de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Het model wordt gekenmerkt door een sterke commerciële oriëntatie van de media, met weinig staatsinterventie. Er ligt journalistieke nadruk op onafhankelijkheid, objectiviteit en neutraliteit (pp. 202-207), wat zorgt voor hoge professionele journalistiek. Door de focus op onafhankelijkheid – een vrije markt met nauwelijks staatsinterventie – en neutrale berichtgeving, kan het ideaal van balans en evenwichtig schrijven ervoor zorgen dat uiterst rechtse partijen makkelijker genormaliseerd worden. Ten tweede, het gepolariseerd-pluralistisch model, aanwezig in Zuid-Europese landen als Italië, Spanje, Griekenland en Frankrijk. Het model wordt gekenmerkt door een sterk gepolitiseerd medialandschap, waarin media nauwer verbonden zijn met politieke partijen en ideologische stromingen (pp. 89-90). De scheiding tussen journalistiek en politiek is hier minder strikt, wat ruimte vrijmaakt voor meer vormen van partijdigheid, en daarom ook potentieel is voor een hogere normalisering van uiterst rechtse politieke posities.

Als laatste, het democratisch corporatistisch model, aanwezig in Noord-Europese landen als Nederland, Duitsland, Noorwegen en Zweden. Het kenmerkt zich door een lange traditie van persvrijheid en professionele journalistiek met actieve staatsregulering. In dit model is er vaak grotere institutionele weerstand tegen de normalisering van uiterst rechtse discoursen. Publieke omroepen en perssubsidies versterken deze weerbaarheid, doordat zij gebonden zijn aan wettelijke verplichtingen waarin onder meer de ondersteuning van pluralisme is vastgelegd (p. 161). Hierom is de kans op normalisering een stuk lager dan bij landen met een liberaal of gepolariseerd-pluralistisch media model.

Het is relevant om hierbij te benadrukken dat de media modellen van Hallin en Mancini (2004) worden aangeduid als ideaaltypes. Dit houdt in dat landen binnen hetzelfde model over het algemeen vergelijkbare kenmerken vertonen in hun toepassing, maar niet op alle aspecten. Binnen één model kunnen namelijk ook nog onderlinge verschillen bestaan, bijvoorbeeld in de mate van politieke macht.

Politieke macht

De politieke macht van een partij kan de mate van normalisering van uiterst rechtse partijen in een land bepalen (Ekström & Patrona, 2025, p. 11; Krzyzanowski & Ekström, 2022, p. 721). In sommige Europese landen zijn al jaren uiterst rechtse partijen aan de macht. Denk aan Italië, waar uiterst rechtse partijen Lega Nord (nu Lega) in 2018 en daarna Fratelli d'Italia sinds 2022 aan de macht kwamen. Ook Hongarije met uiterst rechtse partij Fidesz is al sinds 2014 aan de macht. Omdat deze partijen invloed hebben op het beleid binnen sectoren als justitie, media en dergelijke, kunnen ze ook vaker in de berichtgeving van nieuwsmedia voorkomen. Door wel of niet in de regering te zitten kan daarom uitmaken in hoe vaak er over een partij berichtgegeven wordt. De voortdurende wisselwerking tussen nieuwsmedia en politieke partijen – aangedreven door medialogica – zorgt daarbij ook voor een onderlinge versterking in het creëren van aandacht voor bepaalde thema's in de berichtgeving of het publieke debat. Daarom is het relevant om zowel

de modellen als de nationale politieke contexten van uiterst rechtse partijen in het land kritisch te onderzoeken.

Landen

De mate waarin uiterst rechtse partijen genormaliseerd worden in de media, is dus niet in elk land hetzelfde. In dit onderzoek wordt daarom gekozen voor een vergelijking tussen zes landen, waarvan twee landen met hetzelfde media model. De volgende Europese landen worden meegenomen: Verenigd Koninkrijk en Ierland (liberale media model), Nederland en Zweden (democratisch-corporatistisch media model), Frankrijk en Italië (gepolariseerd-pluralistisch media model).

In Tabel 1 vind je een kort overzicht van de twee net toegelichte factoren die verklaren waarin de normalisering per land kan verschillen. Dit wordt per gekozen land toegelicht met de focus op de invloed van de grootste uiterst rechtse partij. In vrijwel elk land hieronder vertegenwoordigen hun grootste uiterst rechtse partij standpunten over traditionele gezinswaarden, anti-Islam, anti-immigratie of euroscepsis verwoord in termen als Frexit, Nexit, Irexit enzovoort (de Jonge & Voerman, 2025, p. 13, Rydgren & van der Meijden, 2019, p. 450; Ivaldi, 2024, pp. 167–168; Donà, 2022, p. 776; Heath et al., 2024, p. 96; O’Malley, 2024, p. 224).

Tabel 1. Verklaring van de twee grootste factoren waarin een land aan de normalisering van uiterst rechts kan verschillen

Factor in land	Verwachting van mogelijke mate in normalisering van land
Media model	<p>Hoger: in landen met een liberale en gepolariseerd-pluralistisch media model kan er sneller door tabloidisering <i>issue salience</i> ontstaan: hoe vaker nieuwsmedia thema’s van uiterst rechtse partijen belichten, hoe meer lezers onbewust de thema’s als normaal of urgent zien, ook als dat feitelijk niet zo is.</p> <p>Lager: in landen met een corporatistisch-democratisch media model kan professionele journalistiek bewust zorgen voor berichtgeving met minder sensatie wat daardoor evenwichtig thema’s belicht.</p>
Politieke macht	<p>Hoger: in landen waar een uiterst rechtse partij aan de macht is of langdurig parlementaire invloed heeft zorgt door een hogere beleidsparticipatie voor meer berichtgeving over de partij</p> <p>Lager: in landen waar een uiterst rechtse partij geen parlementaire invloed heeft en/of marginaal zorgt door de lage beleidsparticipatie voor minder berichtgeving over de partij.</p>

Nederland

Nederland valt volgens Hallin & Mancini (2004) onder het democratisch-corporatistisch media model. Een essentieel kenmerk is het politieke parallelisme. De verzuiling in Nederland werkte vanaf het begin van de twintigste eeuw de samenleving in ideologisch-religieuze ‘zuilen’. Deze waren katholiek, protestants, socialistisch en liberaal met eigen politieke partijen, vakbonden, kranten, scholen en omroepen (Hallin & Mancini, 2004, p. 165; Parlement.com, 2025a). De publieke omroepen (NPO) zijn hieruit voortgekomen en vormen vandaag de dag nog steeds een pluriform en onafhankelijk media bestanddeel binnen het bestel.

Pluriformiteit is een belangrijke democratische waarde, omdat hiermee verschillende opvattingen in de samenleving gehoord worden, los van commerciële belangen (Hallin & Mancini, 2004, p. 160). Vanuit de mediawet zijn ze onafhankelijk van de markt en de overheid, en dienen ze betrouwbare en feitelijke inhoudelijke keuzes te maken (Ombudsman.nl, 2025). Hiermee spelen publieke omroepen een cruciale rol in het bewaken van de democratische informatievoorziening. Uiterst rechtse partijen uiten echter vaak stevige kritiek op de publieke omroepen. Zij beschuldigen de “linkse eenheidsworst” om hun partijdigheid (Wijfjes, 2011, p. 103).

De opkomst van uiterst rechtse partijen in Nederland begon na de jaren tachtig waarna in 2002 een uiterst rechtse verschuiving ontstond door de Lijst Pim Fortuyn maar viel deze partij snel uiteen na de moord op de lijsttrekker Pim Fortuyn (Parlement.com, 2025b). In 2006 ontstond de momenteel invloedrijkste uiterst rechtse partij de Partij voor de Vrijheid (PVV) met Geert Wilders als partijleider. Organisatorisch is de PVV een unieke ‘eenmanspartij’. Hierin is Geert Wilders het enige formele lid van de partij en bepaalt hij de volledige koers (de Jonge & Voerman, 2025, p. 9).

Van 9 zetels in 2006, wist de PVV in 2010 een grote sprong te maken naar 24 zetels. Sindsdien kende de partij een wisselend electoraal verloop met wel nog een vaste plek in de Tweede Kamer. Bij de verkiezingen van 2023 behaalde de PVV 37 zetels, een winst van 20 zetels ten opzichte van hun resultaat in 2021, waarmee ze voor het eerst de grootste partij in de Tweede Kamer werden (Parlement.com, 2025a). Met 23,5% van de stemmen trad de partij in 2024 toe tot een parlementair kabinet met de VVD, BBB en NSC, wat volgens politicoloog Rooduijn (NU.nl, 2024) het meest ‘rechtse’ kabinet ooit is.

Deze overwinning heeft de PVV een leidende positie gegeven in de Nederlandse politiek en stelt de partij in staat om een grotere invloed uit te oefenen op het regeringsbeleid en instituties binnen de democratische rechtsorde – denk aan beleid over justitie, media, onderwijs en migratie. Met de PVV als grootste partij van het land, maar het democratisch-corporatistisch media model dat het land hanteert, wordt een gemiddelde normalisering van de PVV in Nederland verwacht.

Zweden

Zweden valt net als Nederland binnen het democratisch-corporatistisch media model (Hallin & Mancini, 2004). Het kenmerkt zich door een onafhankelijke publieke omroep Sveriges Television (SVT) – net als in Nederland gefinancierd door de overheid– en een hoge mate van journalistieke professionaliteit. De Zweedse journalistiek wordt internationaal erkend als een van de hoogste ter wereld, mede dankzij hun lange persvrijheid, zelfregulering, transparantie en hoog niveau van mediageletterdheid (Nord & von Krogh, 2021, p. 353; Lyytimäki, 2020, p. 221; Kalsnes et al., 2021, p. 5; Springer, 2021). Daarbij is de Zweedse bevolking in het vertrouwen in de media ook hoog, mede dankzij brede programma's voor media-educatie en factchecking, die burgers weerbaar maken tegen desinformatie (Kalsnes et al., 2021, p. 5). Dit maakt Zweden echter niet weerbaar voor de opkomst van uiterst rechtse partijen.

De populariteit van uiterst rechtse partijen in Zweden begon pas laat in vergelijking met andere West-Europese landen. Tot aan 2010 was er geen succesvolle uiterst rechtse partij in het parlement. De doorbraak kwam met de Sverigedemokraterna (SD) in 2010, ondanks dat die in 1988 is opgericht. De partij is voortgevloeid uit extreemrechtse en racistische organisaties zoals 'Bevara Sverige Svenskt' (Zweden Zweeds Houden) (Rydgren & van der Meijden, 2019, p. 450). In de beginjaren had de partij een slechter imago door haar neofascistische verleden die te extreem waren. Pas in 2005, onder leiding van Jimmie Åkesson, begon de SD actief te werken aan de partij's imago. In 2018, door ex-SD'ers werd het Alternativ för Sverige (AfS) opgericht, echter haalde het geen zetels.

De SD is momenteel de grootste uiterst rechtse partij in Zweden. De partij kenmerkt zich met etnisch nationalisme en net als de PVV met anti-immigratie, met name islamitische immigratie en met anti-EU standpunten. Na de electorale groei in 2010 met 20 zetels (5,7% van de stemmen), betrad de partij het parlement. In de verkiezingen van 2014 verdubbelde dit naar 49 zetels (12.9% van de stemmen), en in 2018 groeide dit verder naar 62 zetels (17% van de stemmen), waarmee de SD de derde grootste partij van het land werd. Bij de verkiezingen in 2022 werd de SD zelfs de op één na grootste partij met 73 zetels waarmee de partij 20,5% van de stemmen bemachtigde (Valmyndighete, 2022). Hoewel de partij geen ministers levert, is de partij wel een gedoogsteun van het Kabinet-Kristersson en heeft het sindsdien wel invloed binnen het parlement via afspraken over beleidsprioriteiten en voorzitterschappen in vier commissies (Sveriges Riksdag, 2025). Hoewel Sverigedemokraterna als gedoogsteun nog best wat invloed heeft verworven, wordt vanwege het media model en de hogere journalistieke professionaliteit in Zweden een gemiddelde mate van normalisering verwacht.

Frankrijk

Frankrijk valt binnen het gepolariseerd-pluralistische media model (Hallin & Mancini, 2004). Het wordt gekenmerkt door een sterkere verwevenheid tussen media en politieke ideologische stromingen dan bij corporatistisch-democratische media modellen het geval is. De journalistieke onafhankelijkheid is daarbij

minder sterk omdat de publieke omroepen France Télévisions en Radio France, beïnvloed worden door het regeringsbeleid. Met de commentaargerichte journalistiek dat dit model kenmerkt, is het medialandschap van Frankrijk kwetsbaarder voor de normalisering van uiterst rechtse discoursen en uiteindelijke groei van deze partijen (Hallin & Mancini, 2004, p. 98).

Frankrijk kent een lange geschiedenis van uiterst rechtse partijen. Zo werd in 1972 het Front National (FN) opgericht door Jean-Marie Le Pen. Deze partij vormde decennialang het beeld van het Franse extreemrechts. De meest invloedrijke partij op dit moment is het Rassemblement National (RN), de opvolger van het Front National (FN) onder leiding van Marine Le Pen. Sinds haar leiderschap in 2011 heeft de partij een proces van *dédiabolisation* doorgemaakt: een strategische poging om het extreemrechtse imago te verzachten en acceptabeler te worden voor een breder electoraat (Mayer, 2018, p. 440).

Van 2012 tot en met 2018 is het RN electoraal geleidelijk gegroeid. Na 2018 benoemde de partij zichzelf geen Front National, maar Rassemblement National (RN). In 2022 behaalde de partij 89 zetels – het hoogste aantal tot dan toe wat wordt gezien als een historische doorbraak (Ministère de l'Intérieur, 2022), met ongeveer 8,9% van alle stemmen. In de Europese verkiezingen van 2024 behaalde de partij 16,3% van alle stemmen, waarmee het de grootste partij van Frankrijk werd voor in het Europese Parlement (Ivaldi, 2024, p. 165). Na deze uitslag ontbond president Macron het parlement van Frankrijk – en werden er vervroegde nationale parlementsverkiezingen gehouden. Hier behaalde het RN opnieuw winst: 143 zetels, 21,6% van de alle stemgerechtigden. Dit was echter zonder meerderheid vanwege de comeback van Front Républicain – een tactische fusie tussen centropartijen en links tegen het extreemrechts (Ivaldi, 2024, pp. 172–174).

Hoewel de RN geen deel uitmaakt van de regeringscoalitie, kan hun toegenomen aanwezigheid hen wel meer invloed laten uitoefenen op het wetgevingsproces. Bijvoorbeeld indirect via parlementaire druk, media-aandacht en electorale dreiging. Omdat Rassemblement National al decennialang in de Franse politiek bekend is, wordt er met het gepolariseerd-pluralistische media model dat het land hanteert, een gemiddeld tot hogere normalisering verwacht.

Italië

Italië valt net als Frankrijk onder het gepolariseerd-pluralistische media model (Hallin & Mancini, 2004). Het Italiaanse medialandschap is sterk gepolitiseerd en gekenmerkt door grote mediabedrijven die direct of indirect in handen zijn van politieke actoren, zoals voormalig premier Berlusconi met zijn mediaconcern genaamd Mediaset (Hallin & Mancini, 2004, p. 97). De publieke omroep RAI heeft historisch gezien ook nauwe banden met politieke partijen, waarbij de berichtgeving vaak wordt beïnvloed door de zittende regering (Donà, 2022, p. 781). In Italië is de journalistiek traditioneel minder gericht op objectieve verslaggeving en meer op commentaar en politieke mobilisatie, wat ruimte biedt voor de normalisering van radicaal-rechtse discoursen (Hallin & Mancini, 2004, p. 90; Ekström & Patrona, p. 15).

Italië kent een lange traditie van uiterst rechtse partijen. De Lega Nord (nu Lega) met Matteo Salvini en Forza Italia met Silvio Berlusconi speelden vanaf de jaren '90 een prominente rol (Donà, 2022, p. 776). In 2012 werd de partij Fratelli d'Italia (Fdi) opgericht door Giorgia Meloni. Vanaf 1,96% van de stemmen bij de parlementsverkiezingen in 2013, groeide de partij naar 4,35% van de stemmen in 2018. In 2022 behaalde de Fdi een historische overwinning met 26% van de stemmen, wat resulteerde in 119 zetels in het parlement (Donà, 2022, p. 789). Daarmee werd de Fdi de grootste partij van Italië, en Giorgia Meloni de eerste vrouwelijke premier van het land.

De invloed van de Fdi is sindsdien aanzienlijk gegroeid. Onder het premierschap van Meloni is sprake van een nog grotere verschuiving naar rechts in het overheidsbeleid, vooral op het gebied van immigratie, mediawetgeving en onderwijs (Donà, 2022, p. 790). Door het gepolariseerd-pluralistische mediamodel van Italië, de dominante aanwezigheid van de Fdi in de media, en de Fdi als grootste partij van het land, wordt er een hoge normalisering verwacht voor Italië.

Verenigd Koninkrijk

Het Verenigd Koninkrijk wordt door Hallin en Mancini (2004) geclassificeerd binnen het liberale media model, gekenmerkt door een sterke commerciële mediamarkt, een traditie van journalistieke onafhankelijkheid en een hoge professionele journalistiek (Hallin & Mancini, 2004, p. 198–199). Hoewel de publieke omroep BBC een prominente rol speelt en objectiviteit waarborgt, domineren ook commerciële media het medialandschap. Tabloids zoals The Sun en Daily Mail spelen een belangrijke rol in het versterken van polarisatie en het normaliseren van radicaal-rechtse discoursen door hun sensatiegerichte journalistiek (Hallin & Mancini, 2004, p. 206; Ekström & Patrona, 2025, p. 135).

De meest prominente radicaal-rechtse partij in het VK is momenteel Reform UK (tot 2021 als Brexit Party), opgericht in 2018 door Nigel Farage. Voorheen was hij partijleider van de eurosceptische en anti-islamitische partij UK Independence Party (UKIP), die na 2015 veel populariteit verloor (Heath et al., 2024, p. 91). Reform UK richt zich met name op thema's als migratie, nationale soevereiniteit en Eurosceptis, en vindt vooral steun in traditioneel pro-Brexit regio's en onder oudere, witte kiezers uit arbeidersmilieus (Heath et al., 2024, p. 96).

Bij de parlementsverkiezingen van juli 2024 behaalde Reform UK 14,3% van de stemmen, goed voor 5 zetels in het Lagerhuis. Hoewel dit aantal zetels beperkt is door het districtenstelsel, had de partij een aanzienlijke electorale impact en zelfs een historische nederlaag van de conservatieven. De Labour Party won de verkiezingen (Heath et al., 2024, p. 91).

Opvallend is dat 77,7% van de Reform UK-kiezers eerder op de Conservatieve Partij stemde in 2019, wat de grote overstap van conservatieve kiezers naar Reform UK onderstreept (Heath et al., 2024, p. 94). Ondanks de electorale groei van Reform UK, is er binnen het Verenigd Koninkrijk ook weerstand in het betrekken van de partij bij politieke discussies over de opkomst van extreemrechts. In april 2025

organiseerde de Schotse Minister John Swinney een top over de dreiging van extreemrechts, waarbij Reform UK bewust niet werd uitgenodigd (BBC, 2025). Swinney stelde dat de immigratiestandpunten van Reform UK "enorme zorgen" wekken en niet in lijn zijn met Schotse waarden. Reform UK beschuldigde de bijeenkomst van anti-democratisch gedrag. Voor Reform UK dat niet in de regering zit maar wel zich wel in het liberale media model bevindt, wordt er voor het land een gemiddelde normalisering van Reform UK verwacht.

Ierland

Ierland valt net als het Verenigd Koninkrijk binnen het liberale media model (Hallin & Mancini, 2004). Ierse media zijn historisch sterk beïnvloed door het Britse medialandschap, wat heeft geleid tot dezelfde journalistieke cultuur waarin 'both-sides journalism' en neutraliteit centraal staan (Kirk, 2024, p. 179). Kirk benoemt ook dat uit een onderzoek van 2016 blijkt dat de Ierse mediamarkt sterk geconcentreerd is, wat inhoudt dat een klein aantal individuen of bedrijven een groot deel van de media bezitten en controleren. Dit wekt zorgen over de pluriformiteit van de journalistiek in Ierland (p. 179). Ondanks deze traditionele mediaconcentratie, zijn er de afgelopen jaren in de online mediamarkt nieuwe ongereguleerde websites ontstaan met een duidelijk politiek georiënteerde en vaak radicaal rechtse uiting. Deze platforms krijgen financiële steun van politieke activisten (Kirk, 2024, p. 179).

Ierland kent een conservatief links-georiënteerde politieke cultuur, waarin de geschiedenis naar solidariteit met de 'kleine man' centraal staat. Dit komt voort uit de eeuwenlange koloniale onderdrukking van Groot-Brittannië en gedwongen emigratie in de 19e eeuw. Hierom richt het Ierse nationalisme zich op sociale rechtvaardigheid in plaats van etnisch nationalisme of nostalgie naar een groots verleden (O'Malley, 2024, p. 222). Dit maakt dat er weinig populariteit is bij uiterst rechtse partijen in Ierland.

De meest prominente uiterst rechtse partij is de Irish Freedom Party (IFP), opgericht in 2018 door Hermann Kelly, voormalig persvoorlichter van UKIP in het Europees Parlement (Kirk, 2024, p. 184). Bij de nationale verkiezingen van 29 november 2024 kreeg de IFP het hoogste resultaat tot nu toe met 1,7% van de stemmen (Kavanagh & D'Arcy, 2025, p. 7). Enkele andere kleinere radicaal-rechtse partijen – National Party, Ireland First en The Irish People – vormden voorafgaand aan de verkiezingen de zogeheten National Alliance om hun electorale kansen te vergroten, maar kregen uiteindelijk minder succes dan de IFP.

Ondanks dat de invloed van de Ierse uiterst rechtse partijen nog beperkt is, oefenen zij alsnog invloed uit via sociale media en alternatieve nieuwskanalen. Dit draagt bij aan de normalisering van anti-immigratie en eurosceptische standpunten (Kirk, 2024, pp. 184-185; O'Malley, 2024, p. 225). Omdat de Irish Freedom Party niet in de regering zit en als grootste uiterst rechtse partij nog steeds heel marginaal is, wordt er ondanks dat het land een liberale media model hanteert, een lage normalisering verwacht.

Conclusie

In Tabel 1 wordt gekeken naar de verwachte mate van normalisering van uiterst rechtse partijen en hoe je die per land kunt onderscheiden. Hierin staan factoren als het media model en de politieke positie van uiterst rechtse partijen centraal. Deze helpen om de verwachte zichtbaarheid en normalisering van uiterst rechtse partijen in de nieuwsmedia per land efficiënter in kaart te brengen. Tabel 2 biedt hiervan een overzicht en verduidelijkt de verwachte mate van normalisering per land. Op basis daarvan wordt voor Italië de hoogste mate van normalisering verwacht, gevolgd door Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk met een gemiddeld hoge verwachting. De laagste mate van normalisering wordt verwacht in Ierland, gevolgd door Zweden en vervolgens Nederland.

Tabel 2. Verwachting mate normalisering nieuwsmedia per land op volgorde van normalisering – in lager, gemiddeld of hoger

Land	Verwachting mate normalisering
Italië	Media model: hoger Politieke macht: hoger (hoogste)
Frankrijk	Media model: hoger Politieke macht: gemiddeld
Verenigd Koninkrijk	Media model: hoger Politieke macht: gemiddeld
Nederland	Media model: lager Politieke macht: hoger
Zweden	Media model: lager Politieke macht: gemiddeld
Ierland	Media model: hoger Politieke macht: lager (laagste)

Hoofdstuk 3: Methodologie

Dit onderzoek analyseert of de verwachte verschillen tussen landen in de normalisering van uiterst rechtse partijen zichtbaar zijn in de nieuwsmedia. Daarom worden de scores per land empirisch in kaart gebracht. Centraal staat de vraag: *In welke mate verschilt de frequentie van de nieuwsberichtgeving over uiterst rechtse partijen tussen zes Europese landen, en hoe verklaren journalisten deze verschillen?* Dit hoofdstuk bespreekt de verantwoording van de toegepaste kwantitatieve inhoudsanalyse en de kwalitatieve methode van diepte-interviews, die bijdragen aan het beantwoorden van de onderzoeksvraag.

3.1. Onderzoeksmethoden

Op basis van de volgende twee deelvragen is de gemengde methode toegepast om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag:

1. *Hoe vaak worden uiterst rechtse partijen genoemd in kwaliteitskranten in zes Europese landen, een maand voorafgaand aan de nationale verkiezingen?*
2. *Hoe verklaren journalisten de verschillen in de berichtgeving over uiterst rechtse partijen tussen de zes Europese landen?*

Om de eerste deelvraag te beantwoorden, is een kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd. De kwantitatieve inhoudsanalyse wordt beschouwd als een systematische en objectieve methode om grote hoeveelheden tekst te analyseren (Bryman, 2012, p. 291). Aangezien dit onderzoek de berichtgeving over uiterst rechtse partijen in zes landen vergelijkt, is een aanpak nodig die grote hoeveelheden tekstuele data op een consistente manier kan verwerken. De kwantitatieve inhoudsanalyse biedt hiervoor een geschikte aanpak, omdat het de frequentie en de spreiding van specifieke termen in nieuwsartikelen inzichtelijk maakt (Bryman, 2012, p. 291; Van Atteveldt, 2008, pp. 100-101).

Om de tweede deelvraag te beantwoorden is een kwalitatieve methode toegepast. Deze maakt gebruik van diepte-interviews met journalisten. Volgens Johnson (2001, pp. 103-104) biedt het diepte-interview ruimte om complexe percepties en motivaties van respondenten te begrijpen. De thematische analyse van de interviews biedt inzicht in terugkerende patronen en thema's, die weer helpen een antwoord te geven op de laatste deelvraag (Sbalchiero & Tuzzi, 2016, p. 1334). Deze kwalitatieve methode is relevant omdat de inhoudsanalyse enkel inzicht geeft in de frequentie waarop uiterst rechtse partijen in de media worden besproken, maar niet in de redactionele overwegingen achter deze berichtgeving.

Het gebruik van de gemengde methode biedt volgens Sbalchiero en Tuzzi (2016) een effectieve strategie waarbij de kwaliteit en diepgang van de data worden benadrukt. Interviews kunnen daarmee verklaringen opleveren over de resultaten die gevonden zijn uit de kwantitatieve inhoudsanalyse. Dit

vermindert te snelle aannames die getrokken kunnen worden, wat de betrouwbaarheid van het onderzoek vergroot (Sbalchiero & Tuzzi, 2016, p. 1345).

3.2. Dataverzameling

Voor dit onderzoek zijn van zes landen drie kwaliteitskranten per land onderzocht in 30 dagen voor de meest recente nationale verkiezingen van het land. Zoals benoemd in het theoretische kader zijn de volgende zes landen geselecteerd: Nederland, Zweden, Frankrijk, Italië, Verenigd Koninkrijk en Ierland. De data van de kranten zijn verzameld met behulp van AmCAT Navigator, een open-source infrastructuur die zowel automatische als handmatige inhoudsanalyse op grote schaal kan uitvoeren (Van Atteveldt, 2008). Op basis van de volgende selectiecriteria zijn de krantenartikelen verzameld. Per land zijn drie kwaliteitskranten geselecteerd, gebaseerd op de top vijf binnen het land volgens wetenschappelijke bronnen (Van Atteveldt, 2014; CvdM, 2024; Ambassade de France, 2023; Statista, 2025; Ekström & Patrona, 2025). Hieruit zijn zowel digitale als papieren kranten meegenomen. Duplicaten van de artikelen zijn hieruit verwijderd. In Tabel 3 is een overzicht te zien van de dataverzameling met onder andere de gekozen kranten per land.

Uit deze kranten zijn alleen nieuwsartikelen geselecteerd – opinieartikelen, video's, podcasts zijn niet meegenomen – waarin de uiterst rechtse partij van het land minstens een keer in het artikel wordt genoemd. Dit is gedaan met de volgende zoektermen: de partijnaam, de eventuele afkorting van de partijnaam, de partijleider en de eventuele afkorting van de partijleider. Bijvoorbeeld voor Nederland is er gezocht op de uiterst rechtse partij de PVV, met de zoektermen "PVV", "Partij voor de Vrijheid", "Geert Wilders" en "Wilders". De uiterst rechtse partijen zijn geselecteerd op basis van de meeste stemmen van een uiterst rechtse partij na de gekozen verkiezingsperiode. Voor elk land zijn dit: de Partij voor de Vrijheid (PVV) en Geert Wilders uit Nederland, Rassemblement National (RN) en Marine Le Pen uit Frankrijk, Fratelli d'Italia (Fdi) en Giorgia Meloni uit Italië, Reform UK en Nigel Farage uit het Verenigd Koninkrijk, Sverigedemokraterna (SD) en Jimmie Åkesson uit Zweden, en de Irish Freedom Party en Hermann Kelly uit Ierland. Omdat "Åkesson" en "Kelly" een veelgebruikte achternaam in het land is, en er daardoor sneller artikelen meegenomen worden die niet over Jimmie Åkesson of Hermann Kelly gaan, zijn in deze twee landen alleen de zoektermen gebruikt die de voor- en achternaam hanteren. Dit versterkt de validiteit en betrouwbaarheid van de zoektermen voor de landen Zweden en Ierland.

De nieuwsartikelen zijn geselecteerd van 30 dagen voorafgaand aan de laatste nationale parlementsverkiezingen. Dit is een relevante tijdsafbakening omdat de media-aandacht voor politieke partijen doorgaans toe kan nemen naarmate de verkiezingsdatum nadert (Hallin & Machin, 2017, p. 157). Dit kan inzicht bieden in de inhoud van de berichtgeving en roept vragen op over de journalistieke keuzes met betrekking tot uiterst rechtse partijen in aanloop naar de verkiezingen. Daarom is er per land voor de meest recente verkiezingsperiode gekozen waar 30 dagen aan artikelen tot de verkiezingsdag is verzameld. Voor

Frankrijk geldt echter een uitzondering. Hier is gekozen voor de verkiezingen van 2022 als uitgangspunt, omdat de vervroegde verkiezingen van 2024 pas twintig dagen van tevoren werden aangekondigd, waardoor de meetperiode onstabiel en niet representatief was. In Tabel 3 is een overzicht te zien van de dataverzameling met onder andere de gekozen verkiezingsperiode per land.

Als uitkomst van deze selectiecriteria zijn van de 18 geselecteerde kranten bij elkaar in totaal 2.995 krantenartikelen geselecteerd. Wederom biedt Tabel 3 een overzicht van de dataverzameling: de onderzochte landen, kranten en de verzamelperiode van 30 dagen tot aan de dag van de verkiezingen van het land.

Tabel 3. Overzicht van de dataverzameling (n= 2.995)

Land	Verzameling verkiezingsperiode	Krant	Aantal artikelen
Nederland	23 oktober 2023 - 22 november 2023	NRC Handelsblad	83
		Volkskrant	91
		Trouw	79
Zweden	12 augustus 2022 - 10 september 2022	Dagens Nyheter	218
		Svenska Dagbladet	276
		Göteborgs Posten	214
Frankrijk	12 mei 2022 - 11 juni 2022	Le Monde	153
		Le Figaro	195
		Libération	86
Italië	25 augustus 2022 - 24 september 2022	Corriere della Sera	470
		La Repubblica	504
		Domani	193
Verenigd Koninkrijk	4 juni 2024 - 3 juli 2024	The Guardian	111
		The Times	236
		I Newspaper	67

Ierland	29 oktober 2024 - 28 november 2024	Irish Times	5
		Irish Independent	13
		Irish Examiner	1

3.3. Operationalisatie

Met behulp van RStudio is een automatische kwantitatieve inhoudsanalyse uitgevoerd, waarin de frequenties van de partijen in de titels van de kranten gemeten zijn. Wegens technische redenen konden in plaats van ook de inhoud alleen de titels van de artikelen worden meegenomen in de dataverzameling. Titels vormen het meest prominente en zichtbare onderdeel van een nieuwsbericht. Ze bepalen in hoge mate of een artikel opvalt bij het publiek, en geven daarmee een directe indicatie van welke partijen journalisten naar voren schuiven in hun berichtgeving. Per land zijn de volgende variabelen per artikel meegenomen: de kwaliteitskrant, de titel van de krant, de url van het artikel, de datum van het gepubliceerde artikel, de zichtbaarheid van de partij en de zichtbaarheid van de partijleider.

Ter verduidelijking van deze operationalisatie is Nederland als voorbeeld uitgewerkt. In Tabel 4 zijn coderingen te vinden die per artikel voor Nederland uitgevoerd zijn, waarvan de variabelen van zichtbaarheid als volgt worden toegelicht.

Tabel 4. Gecodeerde variabelen voorbeeld Nederland

Variabele	Codering
V1 = krant	NRC / Trouw / Volkskrant
V2 = url	URL van het artikel (https://www.)
V3= datum	Datum van publicatie tussen 22 oktober 2023 en 22 november 2023
V4 = partij zichtbaarheid	Partij aanwezig in titel ja / nee Partijen: Partij voor de Vrijheid, PVV; Volkspartij voor Vrijheid en Democratie, VVD; Nieuw Sociaal Contract, NSC; Democraten 66, D66; GroenLinks-PvdA, GL-PvdA; BoerBurgerBeweging, BBB en Christen-Democratisch Appèl, CDA.

V5 = partijleider zichtbaarheid	Partijleider aanwezig in titel ja / nee Partijleiders: Geert Wilders, Wilders (=PVV), Dilan Yesilgöz, Yesilgöz (=VVD), Pieter Omtzigt, Omtzigt (=NSC), Rob Jetten, Jetten (=D66), Frans Timmermans, Timmermans (=GL-PvdA), Caroline van der Plas, Van der Plas (=BBB) en Henri Bontenbal, Bontenbal (=CDA).
---------------------------------	--

De zichtbaarheid van een partij wordt gemeten aan de hand van de aanwezigheid van twee soorten zoektermen in de titel. Allereerst, de aanwezigheid van de volledige partijnaam in de titel van het artikel (bijvoorbeeld “Partij voor de Vrijheid tegen asieldeal”) of afkorting van de partijnaam in de titel (“PVV stijgt opnieuw in de peilingen”). En ten tweede, de aanwezigheid van de partijleider in de titel op basis van diens volledige naam (bijvoorbeeld “Geert Wilders wil geen premier worden”) of achternaam (“Wilders scherpt toon aan”). Per partij wordt de zichtbaarheid gemeten met ‘ja’ of ‘nee’, waarbij ‘ja’=1 en ‘nee’=0 is. Het is van belang om te benoemen dat in de meting van de zichtbaarheid met ‘partij’ niet alleen de uiterst rechtse partij is meegenomen, maar ook die van de zes concurrerende partijen van de uiterst rechtse partij. Deze zijn geselecteerd op basis van de zes grootste partijen die de meeste zetels behaalden na de verkiezingen (voor Nederland geldt na 23 november 2023). In totaal zijn er dus zeven partijen gemeten in de zichtbaarheid van de titels van de artikelen.

De reden waarom concurrerende partijen ook zijn meegenomen in de analyse in plaats van alleen de uiterst rechtse partij, is om de positionering van de uiterst rechtse partij in relatie tot het bredere partijlandschap te duiden. Hieruit kan worden gezien hoe prominent uiterst rechts is ten opzichte van andere partijen. Dit maakt het ook mogelijk om per land te onderzoeken hoe sterk andere politieke partijen zichtbaar zijn in de titels van artikelen waarin de uiterst rechtse partij genoemd is. Bijvoorbeeld, of in de aanloop naar de verkiezingen de VVD vaker in titels wordt genoemd dan de PVV of BBB, of dat deze partijen juist in vergelijkbare mate voorkomen. Zo wordt duidelijk welke partijen het meest zichtbaar zijn in titels van artikelen over de uiterst rechtse partij, en in hoeverre deze zichtbaarheid per land van elkaar verschillen.

Net als bij de dataverzameling is ook in de analyse rekening gehouden met termen die een bekende achternaam en daarmee niet eenduidig verwijzen naar de betreffende partij of partijleider. Daarom zijn er vanwege de validiteit als uitzondering de volgende zoektermen uitgesloten in de analyse: “Kelly” (Ierland) en “Åkesson” (Zweden), omdat dit dus een veelvoorkomende achternaam is die niet altijd verwijst naar Hermann Kelly of Jimmie Åkesson. Bovendien, is er bij het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk nagedacht over de termen met afkorting die een andere betekenis kunnen hebben dan die van de partij zelf - waar in andere

landen geen sprake van is. Bijvoorbeeld de afkorting “Labour” die gebruikt wordt bij Labour Party, “Reform” die gebruikt wordt bij Reform UK als afkorting, en “Ensemble” of “Reconquête” uit Frankrijk. Deze termen zijn een woord met een andere betekenis dan alleen de partij zelf. Omdat alle zoektermen met een hoofdletter beginnen, zijn ze vooralsnog meegenomen, waarna een handmatige controle heeft plaatsgevonden.

Voor de transparantie van dit onderzoek vind je in Bijlage A per land een codeboek met een gedetailleerde beschrijving. Op basis van automatische tekstherkenning is de codering uitgevoerd. Deze gecodeerde data vormt de basis om de inhoudsanalyse per land uit te voeren en era te kunnen vergelijken met elkaar om uit de zichtbaarheid mogelijk normalisering te kunnen meten.

3.4. Interview thematische analyse

Diepte-interviews zijn geschikt om inzicht te krijgen in hoe journalisten zelf betekenis geven aan hun werkervaring en de redactionele keuzes die gemaakt worden. Omdat zij vanuit hun professionele ervaring spreken, leveren deze gesprekken diepgaande informatie op over hun normen, waarden, afwegingen en percepties die cruciaal zijn in het begrijpen van hun journalistieke handelingen (Sbalchiero & Tuzzi, 2016, p. 1334). Er zijn voor dit onderzoek bij zeven journalisten diepte-interviews afgelegd met een duur van tussen de 30 en 50 minuten. Er is van elk geanalyseerd land een politieke journalist geïnterviewd die in de politieke redactie zit van een van de geanalyseerde kranten. In Tabel 5 is een overzicht te zien van de geïnterviewde respondenten per land en krant.

Tabel 5. Lijst van respondenten

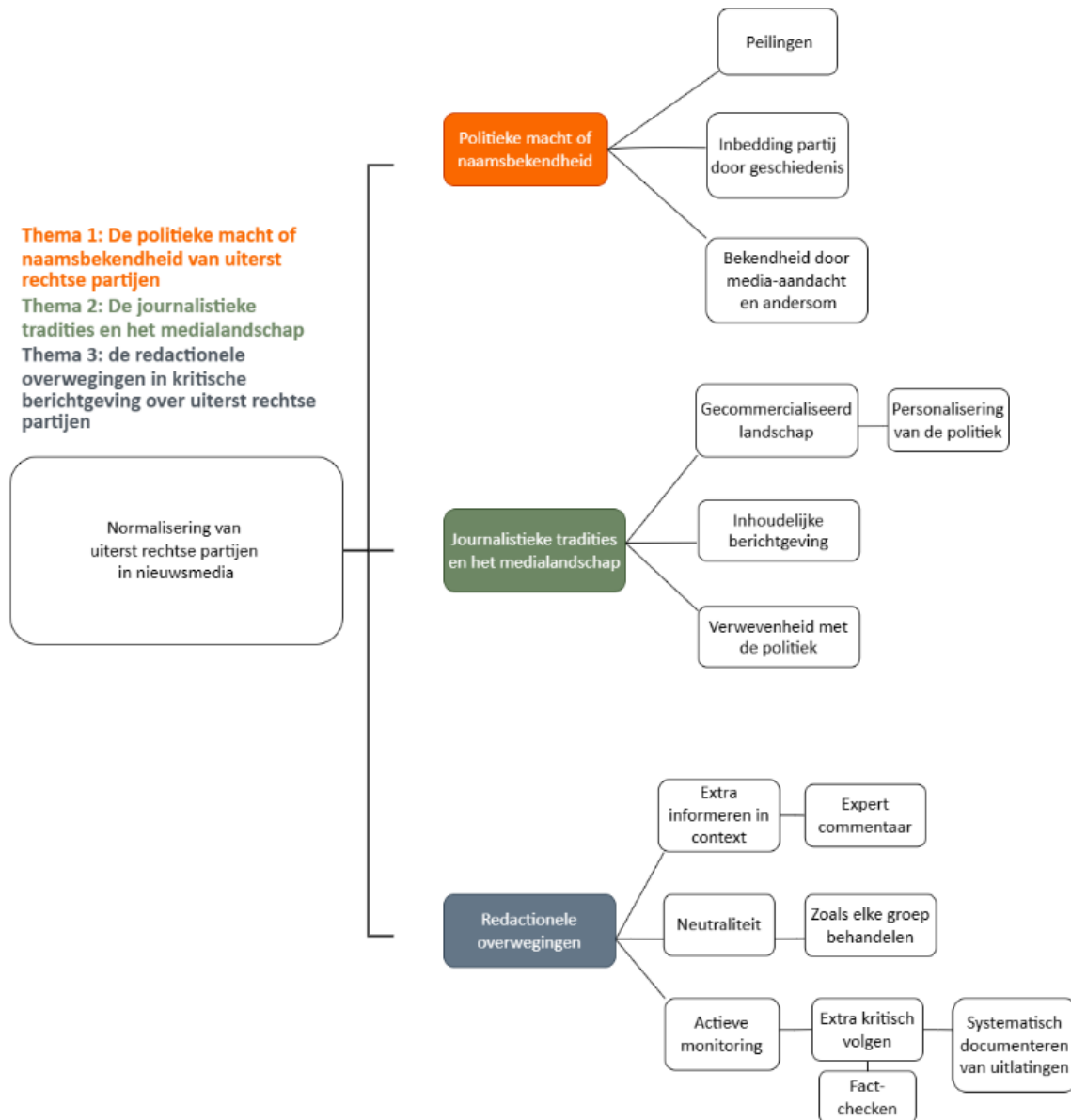
Politiek journalist	Land	Krant
Niels Markus	Nederland	Trouw
Arne Larsson	Zweden	Göteborgs-Posten
Victor Boiteau	Frankrijk	Libération
Antonello Guerrera	Italië	La Repubblica
Andrew Sparrow Will Hazell	Verenigd Koninkrijk	The Guardian The I Paper
Kim Bielenberg	Ierland	The Irish Independent

De vragen in het interview zijn opgesteld aan de hand van normalisering van uiterst rechtse partijen en de ervaringen van de journalist bij zijn werkzaamheden. Later zijn ook vragen toegevoegd naar aanleiding van de uitkomsten van de eerste deelvraag; de resultaten van de kwantitatieve inhoudsanalyse. De focus lag dus allereerst op hoe de journalisten omgaan met de normalisering van uiterst rechtse partijen. Er kwamen vragen aanbod over redactionele overwegingen om een uiterst rechtse partij wel of geen aandacht te geven in de nieuwsberichtgeving. En ten tweede lag de focus op het verklaren van de totstandkoming van de resultaten in het land van de journalist en de verschillen tussen landen. In Bijlage B is een opzet van de vragenlijst te vinden die gebruikt is voor de diepte-interviews. Vragen die echter gaan over de uitkomsten van het land en de vergelijking die daarmee met andere landen gemaakt kan worden, verschillen per land in de vragenlijst.

Het benaderen van journalisten verliep moeizaam. Via e-mail en LinkedIn zijn ongeveer vijftig journalisten benaderd, van wie uiteindelijk zeven beschikbaar waren. Deze zeven journalisten waren echter enthousiast over het onderwerp en onderstreepten de relevantie van dit onderzoek. Bovendien is bij elk interview in de opname vastgelegd dat de volledige naam van elke journalist gebruikt mocht worden voor dit onderzoek, wat de transparantie ervan versterkt.

Aan de hand van een thematische analyse zijn de diepte-interviews gecodeerd op basis van patronen en thema's die inzicht geven in de beleving, motieven en professionele afwegingen van de journalisten (Attride-Stirling, 2001, p. 387). Allereerst zijn de interviews telefonisch of online via Google Meet afgelegd en volledig getranscribeerd via een automatisch programma, met handmatige controle. Daarna zijn de transcripten handmatig gecodeerd en op basis daarvan zijn de thema's en terugkerende patronen onderzocht. Omdat journalisten vanuit hun eigen ervaring spreken, biedt het thematische analyse een geschikte werkwijze om op systematische wijze hun opvattingen over berichtgeving en normalisering van uiterst rechtse partijen te analyseren (Attride-Stirling, 2001, p. 387). Aan de hand van drie lagen zijn de thema's onderscheid: *basic themes*; op basis van kleine betekenisdragende elementen, *organizing themes*; op basis van gerelateerde clusters uit de *basic themes*, en als laatste *global themes*; op basis van overkoepelende thema's die de kernideeën presenteren van de data van het interview (Attride-Stirling, 2001, pp. 388-389). De *global themes*, Thema 1, 2 en 3, zijn uitgewerkt in een codeboom, met bijbehorende codes van de *organizing themes* uit de interviews. De codeboom is af te lezen in Figuur 1. In de resultatensectie worden deze thema's verder toegelicht.

Figuur 1. Codeboom van interviews

3.5. Conclusie

Deze methodesectie heeft uiteengezet hoe via een gemengde methode, bestaande uit een kwantitatieve inhoudsanalyse en kwalitatieve interviews, de onderzoeksvraag is onderzocht. Door het gebruik van deze gemengde methode voor dit onderzoek wordt de betrouwbaarheid versterkt, omdat de kwantitatieve en kwalitatieve data elkaar aanvullen en valideren. Met de systematisch vastgelegde selectiecriteria (Tabel 3) en codering afspraken uit het codeboek (Bijlage A), is de dataverzameling controleerbaar uitgevoerd. Deze transparantie onderbouwt niet alleen de consistentie van de resultaten,

maar maakt ook uitbreiding van het onderzoek mogelijk – de reproduceerbaarheid (Attride-Stirling, 2001, p. 386).

Toch kent het onderzoek ook beperkingen. Zo is vanwege technische redenen in de inhoudsanalyse alleen de titel van artikelen meegenomen als analyse-eenheid. Hierdoor blijft de volledige tekst van een artikel buiten beschouwing, terwijl juist die tekst waardevolle informatie had kunnen opleveren over de normalisering van uiterst rechtse partijen. Titels bieden echter meer zichtbaarheid dan de inhoud van een artikel, omdat ze vaak het eerste zijn wat het publiek ziet voordat het het artikel leest. Dat maakt wel dat titels ook relevant zijn om te meten. Een beperking uit de kwalitatieve methode is dat het aantal geïnterviewde journalisten beperkt is. Hierdoor zijn de uitkomsten van de interviews vooral richtinggevend per land en moeten ze worden geïnterpreteerd binnen de specifieke context van de geïnterviewde journalist en zijn nationale mediamilieus.

Hoofdstuk 4: Resultaten van de kwantitatieve analyses

Aan de hand van een kwantitatieve inhoudsanalyse is de zichtbaarheid van partijen onderzocht in artikelen over uiterst rechtse partijen. Per land zijn de uitkomsten toegelicht, waarna een vergelijkingsanalyse over alle landen wordt gepresenteerd.

4.1. Nederland

Uit de verkiezingsperiode van 22 oktober 2023 tot en met 22 november 2023 zijn er in totaal 253 artikelen uit de *Trouw*, *NRC* en *Volkskrant* verzameld waarin de grootste uiterst rechtse partij, de PVV, minstens één keer genoemd is. De meting – bij elk land – werd gedaan op basis van de criteriumvraag: ‘Komt een van deze termen in de titel voor?’. Hierin werd bij ja=1 opgeteld en bij nee=0. Mocht er in de titel meer dan één keer deze term voorkomen zoals de “PVV” en “Geert Wilders”, dan telde de ‘ja’ nog steeds als ‘1’.

Uit de resultaten blijkt dat met 10.7% een van de termen “PVV”, “Partij voor de Vrijheid”, “Geert Wilders” of “Wilders” in de titel is genoemd. In Tabel 6 is te zien hoe de zichtbaarheid van alle meegenomen partijen van elkaar verschillen. Om te achterhalen in hoeverre dit gelijkmatig verdeeld is of juist significante verschillen vertoont, is per land een chi-kwadraattoets uitgevoerd. Voor Nederland laat deze toets een significant resultaat zien: $\chi^2(6) = 57.07$, $p = 1.77e-10$ ($p < 0.001$).

Tabel 6. Nederland: Verhouding van aantal keer dat partij genoemd is in titel (n=253)

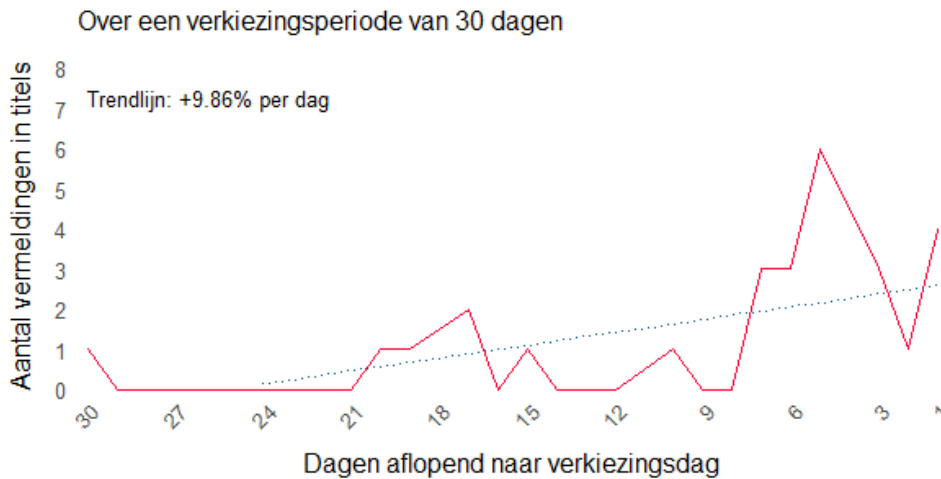
Partij	Zichtbaarheid partij	Zichtbaarheid leider	Zichtbaarheid totaal
PVV	4.7%	6.3%	10.7%
VVD	3.6%	2.0%	5.1%
NSC	2.8%	5.5%	7.9%
D66	0	0	0
GL-PvdA	1.6%	2.0%	3.6%
BBB	2.0%	0.4%	2.4%
CDA	0	0	0

Wat opvalt, is dat niet alleen de PVV hoog scoort op zichtbaarheid, maar ook de concurrerende (nieuwe) partij NSC met 7.9%. Het verschil in de zichtbaarheid van de partijnaam en partijleider is ook verdeeld. Zo hebben de partijleiders van de PVV, NSC en GL-PvdA meer zichtbaarheid dan hun partijnaam, maar is dit bij de VVD en BBB andersom.

Daarnaast is onderzocht hoe de totale zichtbaarheid van de PVV verdeeld is over de 30 dagen voorafgaand aan de verkiezingsdag. Hieruit blijkt dat de PVV vanaf de laatste week tot aan de verkiezingsdag

een hoge zichtbaarheid heeft. Met behulp van een regressieanalyse laat de trendlijn zien wat de gemiddelde dagelijkse stijging of daling van zichtbaarheid is. Hieruit blijkt dat de PVV gemiddeld met 9.9% per dag stijgt.

Figuur 2. Zichtbaarheid van de PVV in Nederland

4.2. Zweden

Uit de verkiezingsperiode van 11 augustus 2022 tot en met 10 september 2022 zijn er in totaal zijn 708 artikelen uit *Dagens Nyheter*, *Svenska Dagbladet* en *Göteborgs Posten* verzameld waarin de grootste uiterst rechtse partij de Sverigedemokraterna (SD) minstens één keer genoemd is. Hieruit blijkt dat met 28.4% een van de termen “Sverigedemokraterna”, “SD”, “Jimmie Åkesson” in de titel is genoemd. In Tabel 7 is te zien hoe de zichtbaarheid van alle meegenomen partijen van elkaar verschillen.

Tabel 7. Zweden: Verhouding van aantal keer dat partij genoemd is in titel (n=708)

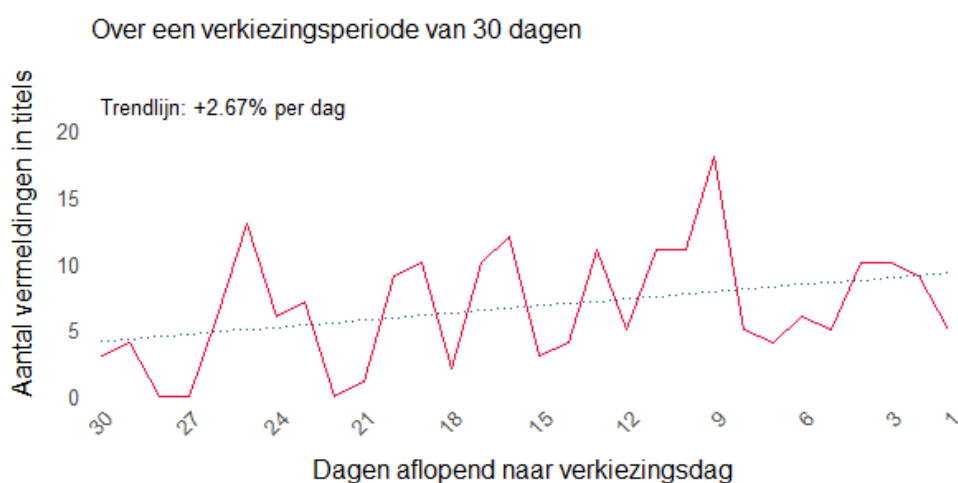
Partij	Zichtbaarheid partij	Zichtbaarheid leider	Zichtbaarheid totaal
Sverigedemokraterna	23,3%	5.7%	28.4%
Socialdemokraterna	10.5%	5.4%	15.5%
Moderaterna	7.9%	5.7%	12.7%
Vänsterpartier	2.7%	1.0%	3.4%
Centerpartier	1.6%	5.5%	6.8%
Kristdemokraterna	0.7%	2.7%	3.4%
Miljöpartier de Gröna	1.3%	0.7%	1.7%

Voor Zweden toont de chi-kwadraattoets een sterk significant verschil in de zichtbaarheid van partijen binnen het land: $\chi^2(6) = 373.92$, $p = 1.12e-77$ ($p < 0.001$). Zo scoren na Sverigedemokraterna, de

concurrerende partijen Socialdemokraterna en Moderaterna het hoogste op zichtbaarheid in de titels. Bij alledrie ook hoger op de partijnaam dan op de partijleider.

Daarnaast is onderzocht hoe de totale zichtbaarheid van Sverigedemokraterna verdeeld is over de 30 dagen voorafgaand aan de verkiezingsdag. In Figuur 3 is te zien dat de partij op de tiende dag vóór de verkiezingsdag het hoogste aan zichtbaarheid scoort. Daarna daalt de zichtbaarheid, met nog een lichte stijging drie dagen voor de verkiezingsdag. Uit de regressieanalyse blijkt dat de zichtbaarheid van Sverigedemokraterna gemiddeld met 2.7% per dag stijgt.

Figuur 3. Zichtbaarheid van Sverigedemokraterna in Zweden

4.3. Frankrijk

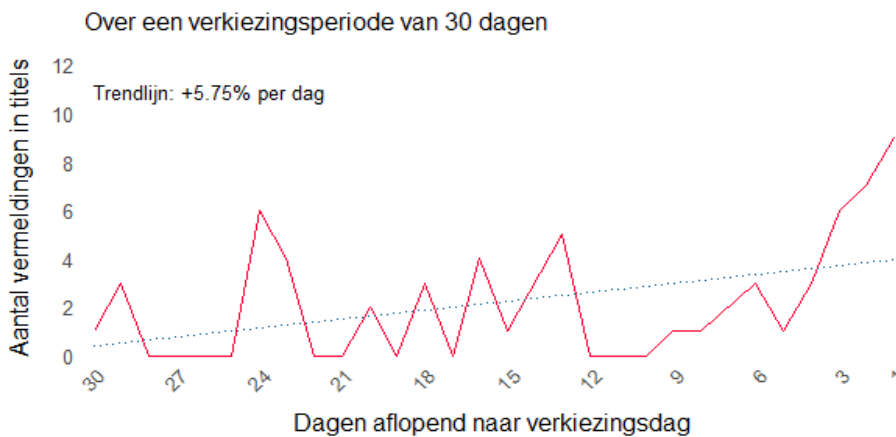
Uit de verkiezingsperiode van 12 mei 2022 tot en met 11 juni 2022 zijn er voor Frankrijk in totaal zijn 434 artikelen uit *Le Monde*, *Le Figaro* en *Libération* verzameld. Hieruit blijkt dat met 14.8% een van de termen “Rassemblement National”, “RN”, “Marine Le Pen” of “Le Pen” in de titel is genoemd. In Tabel 8 is te zien hoe de aanwezigheid in de titels van alle meegenomen partijen van elkaar verschillen. Ook in Frankrijk is de zichtbaarheid van partijen ongelijk verdeeld, wat blijkt uit een significant resultaat van de chi-kwadraattoets: $\chi^2(6) = 137.97$, $p = 2.69e-27$ ($p < 0.001$). Wat hier opvalt, is dat de partij Ensemble met 11.3% van de totale zichtbaarheid, dicht bij het totaal van de zichtbaarheid zit van Rassemblement National. De rest van de partijen wijken wel meer af van Rassemblement National.

Tabel 8. Frankrijk: Verhouding van aantal keer dat partij genoemd is in titel (n=434)

Partij	Zichtbaarheid partij	Zichtbaarheid leider	Zichtbaarheid totaal
Rassemblement National	9.9%	6.0%	14.8%
Nouveau Front Populaire	0	6.5%	6.5%
Ensemble	0	11.3%	11.3%
Les Républicains	4.2%	0	4.2%
Renouveau	1.4%	2.5%	3.9%
Europe Écologie Les Verts	0	0	0
PCF	0	0	0

Daarnaast is gekeken naar de mate waarin Rassemblement National zichtbaar was in aanloop naar de verkiezingsdag. Hieruit blijkt dat de partij drie weken voor de verkiezingsdag een piek in zichtbaarheid bereikt. Daarna stijgt de zichtbaarheid opnieuw vanaf drie dagen voor de verkiezingsdag, met de hoogste piek op de dag ervoor. Uit de regressieanalyse blijkt dat de zichtbaarheid van Rassemblement National gemiddeld met 5.8% per dag stijgt.

Figuur 4. Zichtbaarheid van Rassemblement National in Frankrijk

4.4. Italië

Uit de verkiezingsperiode van 25 augustus 2022 tot en met 24 september 2022 zijn er in totaal zijn 1167 artikelen uit *Corriere della Sera*, *Domani* en *La Repubblica* verzameld waarin de grootste uiterst rechtse partij de Fratelli d'Italia (Fdi) minstens één keer genoemd is. Hieruit blijkt dat met 24.8% een van de termen "Fratelli d'Italia", "Fdi", "Giorgia Meloni" of "Meloni" in de titel is genoemd. In Tabel 9 is te zien hoe de zichtbaarheid van alle meegenomen partijen van elkaar verschillen. In Italië blijkt uit de chi-kwadraattoets dat de verschillen significant zijn: $\chi^2(6) = 624.88$, $p = 1.00e-131$ ($p < 0.001$). Zo hebben na Fratelli d'Italia de partijen Partito Democratico en Lega Nord de hoogste zichtbaarheid, waar de verschillen in procenten per

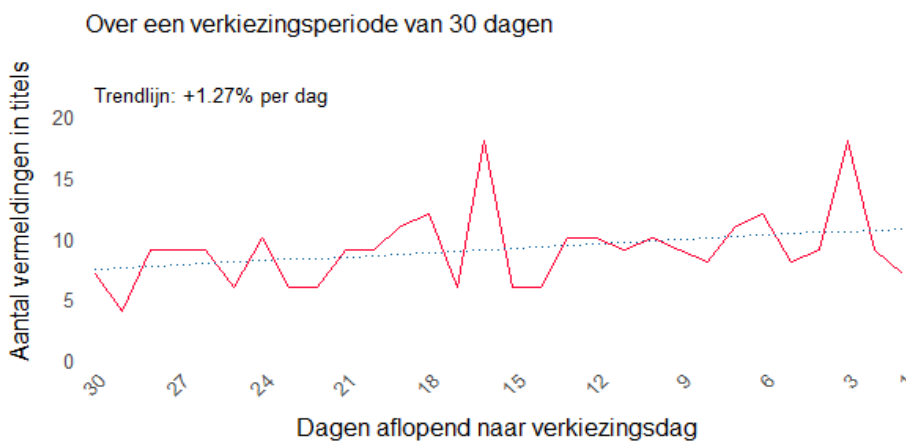
partij bijna gehalveerd zijn. In paragraaf 4.8 wordt in een vergelijkende analyse onderzocht in hoeverre dit patroon afwijkt van de andere landen.

Tabel 9. Italië: Verhouding van aantal keer dat partij genoemd is in titel (n=1167)

Partij	Zichtbaarheid partij	Zichtbaarheid leider	Zichtbaarheid totaal
Fratelli d'Italia	6.0%	19.5%	24.8%
Partito Democratico	0.2%	6.9%	7.0%
Movimento 5 Stelle	0.6%	3.0%	3.5%
Lega Nord	4.9%	8.3%	12.7%
Forza Italia	1.5%	2.4%	3.5%
Azione - Italia Viva	0	3.6%	3.6%
Alleanza Verdi e Sinistra	0	0.3%	0.3%

Daarnaast is gekeken naar de mate waarin Fratelli d'Italia zichtbaar was in aanloop naar de verkiezingsdag. In Figuur 5 is te zien dat de partij op twee weken voor de verkiezingsdag een piek aan zichtbaarheid scoort, net zoals drie dagen voor de verkiezingsdag. Uit de regressieanalyse blijkt dat de zichtbaarheid van Fratelli d'Italia gemiddeld met 1.3% per dag stijgt.

Figuur 5. Zichtbaarheid van Fratelli d'Italia in Italië

4.5. Verenigd Koninkrijk

Uit de verkiezingsperiode van 4 juni 2024 tot en met 3 juli 2024 zijn er in totaal zijn 414 artikelen uit *The Guardian*, *The Times* en *The I Paper* verzameld waarin de grootste uiterst rechtse partij de Reform UK minstens één keer genoemd is. Hieruit blijkt dat met 35.3% een van de termen “Reform UK”, “Reform”, “Nigel Farage” of “Farage” in de titel is genoemd. In Tabel 10 is te zien hoe de zichtbaarheid van alle meegenomen partijen van elkaar verschilt. De chi-kwadraattoets laat ook hier een significant verschil zien in

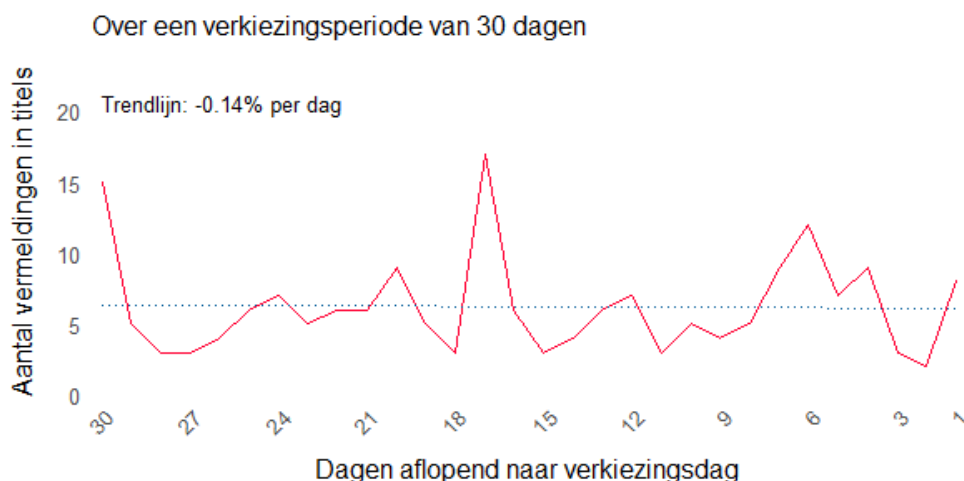
de zichtbaarheid van de partijen: $\chi^2(6) = 609.82$, $p = 1.77e-128$ ($p < 0.001$). Wat opvallend is, is dat de partijnaam en de partijleider vaak met elkaar genoemd worden in één titel. Dit is te zien aan het percentage partij (20.5%) en percentage leider (31.4%), dat bij elkaar opgeteld 51.9% aan zichtbaarheid in de titels zou moeten tellen, maar bij 'totaal' alleen 45.2% weergeeft. De overige 6.7% geeft aan samen in de titel te zijn voorgekomen.

Tabel 10. Verenigd Koninkrijk: Verhouding van aantal keer dat partij genoemd is in titel (n=414)

Partij	Zichtbaarheid partij	Zichtbaarheid leider	Zichtbaarheid totaal
Reform UK	20.5%	31.4%	45.2%
Labour Party	11.4%	7.0%	16.9%
Conservatives	0.7%	14.3%	15.0%
Liberal Democrats	0.7%	0.2%	1.0%
GPEW	0	0	0
Scottisch National Party	1.7%	0	1.7%
Plaid Cymru	0	0	0

Daarnaast is gekeken naar de mate waarin Reform UK zichtbaar was in aanloop naar de verkiezingsdag. Hieruit blijkt dat de partij 30 dagen voor de verkiezingsdag een piek in zichtbaarheid bereikt, gevolgd door een tweede piek op dag zeventien en een derde op dag zeven voor de verkiezingsdag, waarna het geleidelijk afneemt. Zoals te zien is in Figuur 6, blijkt uit de regressieanalyse dat er sprake is van een negatieve trend van 0.1% per dag. Deze minimale daling duidt – ondanks de dag-tot-dag variatie – op een grotendeels stabiel patroon van zichtbaarheid omdat het dicht bij de 0% zit.

Figuur 6. Zichtbaarheid van de Reform UK in het Verenigd Koninkrijk

4.6. Ierland

Uit de verkiezingsperiode van 29 oktober 2024 tot en met 28 november 2024 zijn er in totaal zijn 18 artikelen uit *Irish Times*, *Irish Independent* en *Irish Examiner* verzameld waarin de grootste uiterst rechtse partij de Irish Freedom Party (IFP) minstens één keer genoemd is. Er is geanalyseerd of de termen “Irish Freedom Party”, “IFP” of “Hermann Kelly” in de titels zijn genoemd. Uit deze analyse blijkt dat de partij in geen van de titels zichtbaar was. Om die reden zijn er voor Ierland hierna geen verdere analyses uitgevoerd.

4.7. Vergelijkende analyse

De resultaten van de zichtbaarheid per land zijn samengebracht in een vergelijkende analyse. De chi-kwadraattoets laat zien dat alle partijen in elk land significant van elkaar verschillen ($p < .001$). In Tabel 11 is de verdeling per land in kaart gebracht, waarbij de exacte p-waarden zijn af te lezen.

Tabel 11. Verdeling van zichtbaarheid van alle partijen per land

Land	χ^2	df	p-waarde
Nederland	57.07	6	1.77e-10
Zweden	373.92	6	1.12e-77
Frankrijk	137.97	6	2.69e-27
Italië	624.88	6	1.00e-131
Verenigd Koninkrijk	609.82	6	1.77e-128

De verschillen laten zien dat de zichtbaarheid in Nederland eerlijker verdeeld is over partijen dan in Italië en het Verenigd Koninkrijk. Dit kan wijzen op een meer gebalanceerde media-aandacht voor verschillende partijen in de aanloop naar de verkiezingen.

Zoals in tabellen 6 tot en met 10 te zien is, scoort het Verenigd Koninkrijk met Reform UK het hoogste (45.2%). Daarna volgen Zweden met Sverigedemokraterna (28.4%), Italië met Fratelli d'Italia (24.8%), Frankrijk met Rassemblement National (14.8%) en als laatste Nederland met de PVV (10.7%). Dit zijn de totale zichtbaarheid percentages over dertig dagen. Uit de ANOVA test blijkt dat deze landen significant van elkaar verschillen ($F = 37.27, p < .001$). Om te zien in welke landen deze verschillen optreden, is een Tukey HSD post-hoc toets uitgevoerd. In Tabel 12 zijn de scores van de landen met elkaar vergeleken.

Tabel 12. Vergelijking per land van alleen de uiterst rechtse partij

Vergelijking landen	Verschil	p-waarde	Significant
Verenigd Koninkrijk - Nederland	34.5%	<0.0001	Ja
Verenigd Koninkrijk - Frankrijk	30.4%	<0.0001	Ja
Verenigd Koninkrijk - Italië	20.4%	<0.0001	Ja
Zweden - Nederland	17.7%	<0.0001	Ja
Zweden - Frankrijk	13.6%	0.000002	Ja
Italië - Frankrijk	10.0%	0.0003	Ja
Zweden - Italië	3.6%	0.3849	Nee
Nederland - Frankrijk	4.1%	0.7483	Nee
Nederland - Italië	14.1%	0.00002	Ja
Verenigd Koninkrijk - Zweden	16.8%	<0.0001	Ja

Hieruit blijkt dat het verschil in zichtbaarheid niet significant is tussen Zweden en Italië, en tussen Nederland en Frankrijk. Wat opvalt, is dat deze landen koppels tegenovergestelde media modellen vertegenwoordigen – democratisch-corporatistisch versus gepolariseerd pluralistisch – maar toch geen verschillen tonen. Volgens Hallin en Mancini (2004) verschillen deze modellen juist sterk in hoe de journalistiek georganiseerd is. Dit betekent dus niet meteen dat deze modellen op elkaar lijken; het laat vooral zien dat er mogelijk ook andere factoren een rol spelen, zoals de politieke context. In Tabel 12 is te zien dat Nederland en Frankrijk het meest verschillen van het Verenigd Koninkrijk. Dat betekent echter niet dat het liberale model het sterkst afwijkt; ook hier kunnen andere factoren een rol spelen.

Uit een verdere analyse in de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen, is in Tabel 13 een overzicht gemaakt van de gemiddelde dagelijkse verandering in de aanloop naar de verkiezingen, met ernaast de al eerder benoemde totale zichtbaarheid over de hele verkiezingsperiode. Zo betekent voor Nederland dat de zichtbaarheid van de PVV gemiddeld met 9.9% per dag toeneemt in de totale zichtbaarheid van de PVV van 10.7%.

Tabel 13. Dagelijkse trend in zichtbaarheid ten opzichte van totale zichtbaarheid per uiterst rechtse partij

Land	Gemiddelde trend per dag	Totale zichtbaarheid van verkiezingsperiode
Nederland	+9.9%	10.7%
Frankrijk	+5.8%	14.8%
Zweden	+2.7%	28.4%
Italië	+1.3%	24.8%
Verenigd Koninkrijk	-0.1%	45.2%

Wat opvalt, is dat elk land een stijging laat zien in de dagelijkse trend, behalve het Verenigd Koninkrijk. Ondanks de hoge totale zichtbaarheid toont het land als enige een lichte daling en lijkt het het meest stabiel te berichten over Reform UK. Nederland laat juist, ondanks de lage zichtbaarheid van de PVV, de sterkste dagelijkse stijging zien naarmate de verkiezingsdag nadert. Na het Verenigd Koninkrijk volgen Italië, Zweden, Frankrijk. In Tabel 13 is te zien dat dit grotendeels overeenkomt met de omgekeerde volgorde van de totale zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen. Zo blijkt uit een Pearson's correlatie toets dat er een significante relatie is gevonden ($r = -0.96$, $p = 0.009$): hoe hoger de totale zichtbaarheid van de partij, hoe stabielere de trend in de zichtbaarheid richting de verkiezingen. Het is van belang te benoemen dat dit resultaat voorzichtig geïnterpreteerd moet worden, wegens het beperkte aantal gemeten landen ($n = 5$).

Deze exploratieve bevinding zou voorlopig kunnen wijzen op een genormaliseerde aanwezigheid van uiterst rechtse partijen in het medialandschap, zoals te zien is in het Verenigd Koninkrijk met Reform UK en in Italië met Fratelli d'Italia. Deze combinatie van hoge én stabiele hoeveelheid blootstelling kan namelijk bijdragen aan een proces van issue salience, waarbij de thematiek en aanwezigheid van deze partijen steeds vanzelfsprekender worden in het publieke debat. Dit kan hun legitimiteit en uiteindelijk ook hun populariteit versterken (Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 720; Wettstein et al., 2018, p. 479; Wodak, 2019, p. 197).

Tot slot is er gekeken naar de mate van de zichtbaarheid tussen de uiterst rechtse partijnaam en partijleider. In Tabel 14 is gepresenteerd wat de verschillen hiervan per land zijn. Het is belangrijk om nogmaals te benadrukken dat het totale percentage zichtbaarheid van de partij in titels (per artikel) is berekend op basis van een binaire codering: 'ja' = 1 en 'nee' = 0. Dus in het geval dat de partijnaam en partijleider allebei in één titel voorkwamen, werd het als '1' opgeteld, niet als '2'. Dit is echter wél afzonderlijk geteld voor de zichtbaarheid van zowel de partijnaam als die van de partijleider.

Tabel 14. Verschillen van zichtbaarheid in partijnaam en partijleider

Land	Partijnaam	Partijleider
Nederland	42.7%	57.3%
Frankrijk	62.3%	37.7%
Zweden	80.3%	19.7%
Italië	23.5%	76.5%
Verenigd Koninkrijk	39.5%	60.5%

In zowel Nederland als het Verenigd Koninkrijk wordt net iets vaker over de partijleider bericht dan over de partijnaam. Aangezien beide partijleiders voorafgaand aan de verkiezingen geen deel uitmaakten van de regering, roept dit vragen op over welke andere factoren bijdragen aan hun zichtbaarheid. In Frankrijk is de zichtbaarheid juist andersom, daar scoort het land het meest op de partijnaam 'Rassemblement National' en 'RN'. Zweden en Italië tonen het grootste contrast: Italië scoort het hoogst op de partijleider en Zweden op de partijnaam.

Dat in Italië en het Verenigd Koninkrijk meer dan 60% van de zichtbaarheid op de partijleider is gericht, kan duiden op personalisering in de berichtgeving in kranten (Starck, 2020; Ekström & Patrona, 2025, p. 65). Dit leidt tot een sterkere normalisering van Fratelli d'Italia in Italië en Reform UK in het Verenigd Koninkrijk. De personalisering kan er namelijk voor zorgen dat het publiek een onvolledig of onjuist beeld krijgt van de ideologie van de partij (Starck, 2020, p. 46). Zo hebben uiterst rechtse partijen in Italië al jarenlang een sterke positie, mede door de mediainvloed van personen als voormalig premier Berlusconi via zijn bedrijf Mediaset (Hallin & Mancini, 2004, p. 97). Hun populistische, discursieve strategieën hebben bijgedragen aan een gepersonaliseerd leiderschap in het land (Donà, 2022, p. 776; Maly, 2024). Voor het Verenigd Koninkrijk zou dit verklaard kunnen worden vanuit het liberale media model dat het land hanteert (Hallin & Mancini, 2004, p. 202), waarin de commerciële mediastructuur ervoor zorgt dat ook infotainment doordringt tot de nieuwsvoorziening (Ariely, 2015, p. 440). Vanuit een media model is dit nogmaals lastig te verklaren. Zo hanteert Ierland bijvoorbeeld ook het liberale media model, maar is er in dit geval helemaal geen zichtbaarheid gemeten. Dit zou te maken kunnen hebben met de politieke situatie, aangezien het land sterker links ingebed is in vergelijking met andere landen (O'Malley, 2024, p. 222).

Zweden laat juist het tegenovergestelde zien: daar verwijst slechts 19.7% van de zichtbaarheid naar partijleider Jimmie Åkesson. Dat in Zweden de berichtgeving meer gericht is op de partij dan op de persoon, kan mede verklaard worden door het hoge niveau van mediageletterdheid en journalistieke professionaliteit in het land. (Nord & von Krogh, 2021, p. 353; Lyytimäki, 2020, p. 221; Kalsnes et al., 2021, p. 5; Springer, 2021). Dit zou – ondanks de hoge zichtbaarheid van Zweden – de mate van normalisering in het land kunnen

beperken, omdat het publiek op een meer inhoudelijke wijze wordt geïnformeerd over partijen dan in landen met een meer gepersonaliseerde politiek.

Hoofdstuk 5. Verklaringen van journalisten

Om de verschillen in zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen in Europese landen te verklaren, zijn diepte-interviews afgenomen met zeven journalisten, met elk uit een van de zes geanalyseerde landen. Zij verklaren niet waarom de zichtbaarheid in hun eigen land specifiek verschilt, maar geven wel een inzicht in waarom het tussen landen kan variëren. Uit de thematische analyse zijn drie terugkerende verklarende thema's voortgekomen: (1) de politieke macht of naamsbekendheid van uiterst rechtse partijen, (2) de journalistieke tradities en het medialandschap, en (3) de redactionele overwegingen in kritische berichtgeving over uiterst rechtse partijen.

5.1. Politieke macht of naamsbekendheid

Allereerst, is een veelgenoemde verklaring de electorale positie of naamsbekendheid van een uiterst rechtse partij in een land. Hoe meer populariteit onder de partij, hoe meer media-aandacht de partij krijgt. Drie journalisten noemen het effect van peilingen als voorbeeld. Zo worden partijen die hoog scoren in de peilingen en daarmee kans maken op regeringsdeelname, vaker genoemd in nieuwsberichtgeving dan partijen die minder hoog scoren. Een journalist uit Ierland neemt het voorbeeld dat het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Nederland en Duitsland een politieke beweging doormaakt naar het uiterst rechts, waar Ierland juist door het verleden – de onafhankelijkheidsoorlog – erg linksgeoriënteerd is. Daar zijn uiterst rechtse partijen te marginaal zonder zetels om überhaupt landelijke media-aandacht te krijgen. Aan de andere kant benoemt Kim Bielenberg wel de periodieke “riots” (p. 24) van extreemrechtse activisten, die af en toe plaatsvinden in Ierland:

“It comes up and then it leaves, yeah, it could be quiet for a few months, six months maybe, or a year, like we had a whole string of protests about a year ago, maybe a year and a half ago, and it's all sort of quietened down since then.” - Kim Bielenberg (*The Irish Independent*, p. 25)

Bielenberg voegt daaraan toe dat deze (meestal) gewelddadige protesten sneller media-aandacht krijgen dan bestaande uiterst rechtse politieke partijen, maar dit niet hoeft te betekenen dat uiterst rechtse partijen niet opkomen. Hij en twee andere journalisten uitten hun zorgen over de toenemende zichtbaarheid van extreemrechtse activisten, en noemen als voorbeeld Tommy Robinson. Volgens hen krijgt de Britse activist, mede door zijn uitgesproken standpunten en groeiende bekendheid, steeds meer media-aandacht. Niet alleen in Ierland en het Verenigd Koninkrijk, maar ook in andere landen.

“[...] like on Southport and last summer riots in England, when Robinson was openly emboldened and supported by someone extremely influential such as Elon Musk. In that case, you can see a constellation or at least an understanding between far-right political entities from different

countries, often with a shared agenda, and it's a fact to record and cover without any doubt." - Antonello Guerrera (*La Repubblica*, p. 36)

Daarnaast noemt een andere journalist het voorbeeld dat Marine Le Pen inmiddels drie keer presidentskandidaat is geweest (in 2012, 2017 en 2022), wat haar stevig heeft verankerd in het politieke landschap. Ook maakt haar partij, Rassemblement National, al sinds 1980 een deel uit van de Franse politiek, wat zorgt voor een 'vertrouwde' bekendheid van de partij onder de bevolking. Dit laat wederom zien dat de politieke macht of naamsbekendheid van een partij, persoon of ideologie zorgt voor media-aandacht.

5.2. Journalistieke tradities en medialandschap

Een tweede belangrijke verklaring voor de verschillen per land, is de journalistieke tradities en medialandschap van een land. Een Zweedse journalist vindt namelijk dat de politieke berichtgeving per land kan verschillen in de traditionele inhoud over een partij, of de focus op politici en hoe ze zich vertegenwoordigen. "*We tend to vote for parties, not for people*" (Arne Larsson, p. 35). Drie andere journalisten noemen daarentegen de worsteling om naast de politieke relevantie ook te moeten schrijven binnen de publieke interesse. Een journalist vertelt dat zij gebruik maken van SEO en daaruit blijkt dat hun verhalen meer leescijfers scoren als er een persoon in de titel genoemd wordt. Ook kan het liggen aan de verwevenheid van politiek in een medialandschap van een land. Een ander journalist noemt hierbij het voorbeeld dat Berlusconi, voormalig premier en partijleider van Forza Italia, de afgelopen decennia een uiterst rechtse mediacultuur in Italië heeft ingebed. Hij voegt toe:

"Berlusconi happened to restrict the independence and freedom of journalists working in RAI, the Italian State tv, and many journalists, my paper included, understandably protested in solidarity with RAI colleagues, to defend democracy and freedom of speech in Italy." - Antonello de Guerrera (*La Repubblica*, p. 35)

Een andere journalist noemt nog een voorbeeld die de verwevenheid van het medialandschap en de politiek laat zien: de personalisering van de politiek. Zo blijkt Nigel Farage voor enorm veel geld mee te hebben gedaan aan een televisieprogramma:

"It's a reality TV show where a load of celebrities get sent to the jungle in Australia and they have to do challenges like kind of eating grubs and things like that. He's someone who straddles the world of politics and celebrity." - Will Hazell (*The I Paper*, p. 19)

5.3. Redactionele overwegingen

De derde en laatste verklaring van de verschillen tussen landen, is de redactionele overweging over kritische berichtgeving over uiterst rechts. Alle geïnterviewde journalisten noemen de relevantie in het kritisch verslag geven van uiterst rechtse partijen of standpunten. Zo zegt een journalist van de *Trouw*:

“[...] dat zie ik ook als functie van een parlementaire redactie om niet zomaar neutraliteit boven alles te stellen en elke partij op dezelfde manier te beschrijven, omdat je als medium de verantwoordelijkheid hebt om zeer kritisch deze partijen te volgen omdat die antidemocratisch zijn.”
- Niels Markus (*Trouw*, p. 2)

Ook een andere journalist plaatst kritische journalistiek boven neutraliteit, en stelt dat liberale media actief moeten vechten voor democratie en de liberale waarden. Hij vertelt dat journalistieke neutraliteit goed is, maar niet als het over de democratie gaat.

“We should be neutral on whether taxes should go up or should go down. But we should not be neutral about democracy” - Andrew Sparrow (*The Guardian*, p. 44)

Bovendien is het ook duidelijk geworden dat journalisten hiermee worstelen omdat neutraliteit een belangrijke waarde is voor de professionaliteit van de journalistiek (Ekström & Patrona, 2025, p. 133; Krzyżanowski & Ekström, 2022, p. 726). Alle zeven geïnterviewde journalisten vinden dat de taak van een journalist ook is om verslag te geven in eerlijkheid en objectiviteit zoals bij elke partij. Zo benoemt een journalist dat hun krant voorzichtig is met ideologische labels plakken aan een partij, vanwege hun onpartijdige opstelling als krant. Een andere journalist voegt daaraan toe dat dit ideologisch labelen van uiterst rechtse partijen niet alleen binnen maar ook buiten de redactie omgaat. Daarmee bedoelt hij zijn lezers. Ze worstelen volgens hem met het dilemma om uiterst rechtse partijen kritisch te beoordelen, door de toenemende polarisatie onder de bevolking. De journalistiek kampt dus niet als enige met dit dilemma.

“I would like to know what people at other newspapers in other countries feel about this dilemma, because it's one that bothers our readers. And it bothers me in terms of thinking about how do we approach, what's the best way to approach this? I'm not sure we always get it right. [...] We get some readers think *the Guardian*, and by that the media more generally, should be more confident about labelling these parties. So there's an ongoing debate about whether we should use those labels more or less.” - Andrew Sparrow (*The Guardian*, p. 47)

De twee meest genoemde voorbeelden van kritisch verslag doen over uiterst rechtse partijen zijn factchecken en het inschakelen van experts. Factchecken wordt gebruikt om uitspraken van de uiterst rechtse partijen te controleren, en experts worden betrokken om duiding te geven aan de mogelijke gevaren

van deze partijen. Een journalist noemt historici en juristen als voorbeelden van experts. Andere voorbeelden die journalisten gebruiken om kritischer verslag te doen zijn: het nagaan van een Q&A formulier die vragen stelt over de uiterst rechtse partij, en het starten van een nieuwsbrief – heet bij de krant *Libération* ‘Frontal’ en bestaat sinds 2023 – om anti-democratische en racistische uitlatingen te analyseren en te ontkrachten. Hieraan wordt toegevoegd:

“We also publish reports and analyses about initiatives that oppose the far right, both nationally and locally. For example, a recent report on a left-wing demonstration in Alès after a far-right group attacked a social café, or a piece about left-wing MPs forming a collective called La Digue, aimed at holding a wall against the far right.” - Victor Boiteau (*Libération*, p. 34)

Tot slot gaven twee journalisten duidelijk aan dat het de taak van journalisten is om het publiek te informeren en bewust te maken van de betekenis van bepaalde uiterst rechtse termen. Een daarvan licht toe dat dit ook kan gaan over mogelijke adaptaties van deze termen. Hij noemt als voorbeeld “The Great Replacement”, een uiterst rechtse complottheorie, die in Ierland als “The New Plantation” (Kim Bielenberg, p. 20) wordt genoemd, en dat dit een vorm van ideologische beïnvloeding is die inhoudelijk hetzelfde betekent, maar zich aanpast aan de nationale context.

5.4. Conclusie

De interviews met de zeven journalisten verspreid uit de zes geanalyseerde Europese landen wijzen op drie belangrijke verklaringen voor de verschillen in zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen. Ten eerste: hoe groter de politieke macht of naamsbekendheid van een partij, hoe meer media-aandacht zij krijgt. Ten tweede: hoe sterker de personalisering of politieke verwevenheid in het medialandschap, hoe groter de kans dat uiterst rechtse partijen zichtbaar worden, vooral als hun stijl aansluit bij nieuwswaarden met betrekking tot publieke interesse (Ariely, 2015). Ten derde: hoe sterker de journalistieke norm van neutraliteit wordt gevolgd, hoe terughoudender redacties zijn in het kritisch zijn over of labelen van uiterst rechtse partijen. Hierdoor neemt de kans op normalisering toe, omdat antidemocratische standpunten dan als ‘gewoon’ binnen het politieke spectrum gepresenteerd worden.

Hoofdstuk 6: Conclusie

De afgelopen decennia is de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen in Europa sterk toegenomen. Ze zijn erin geslaagd electorale invloed te verwerven en worden steeds vaker opgenomen in het publieke debat. Deze verschuiving in zichtbaarheid is verweven in een breder proces: de normalisering van uiterst rechtse partijen in de Europese samenleving. Dit verwijst naar het proces waarbij hun standpunten, retoriek en vertegenwoordigers steeds vaker worden weergegeven als acceptabel binnen democratische samenlevingen. Media spelen hierin een belangrijke rol.

Vanuit dit perspectief onderzocht deze scriptie hoe nieuwsmedia in zes Europese landen bijdragen aan de normalisering van uiterst rechtse partijen. Dit is onderzocht op basis van de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen in krantenkoppen en de verklaringen die journalisten van deze kranten gaven over de verschillen tussen landen. De onderzoeksvraag luidde: *“Hoe verschilt de frequentie van de nieuwsberichtgeving over uiterst rechtse partijen tussen zes Europese landen, en hoe verklaren journalisten deze verschillen?”*. Om deze vraag te beantwoorden zijn er twee deelvragen opgesteld.

6.1. Antwoord op onderzoeksvraag

De eerste deelvraag was: *“Hoe vaak worden uiterst rechtse partijen genoemd in kwaliteitskranten in zes Europese landen tijdens de verkiezingsperiode?”* Uit de kwantitatieve inhoudsanalyse blijkt dat de zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen in de titels van artikelen significant varieert tussen landen. In Tabel 15 zijn de bevindingen weergegeven, waarna per land de mate van normalisering is bepaald.

Tabel 15. Verschillen tussen landen uit kwantitatieve inhoudsanalyse met de normalisering van hoog, gemiddeld naar laag

Land	Zichtbaarheid	Trend per dag	Alle partijen	Partijleider	Normalisering
Verenigd Koninkrijk	45.2%	-0.1%	$\chi^2(6) = 609.82$	60.5%	Hoog
Italië	28.2%	1.3%	$\chi^2(6) = 624.88$	76.5%	Hoog
Zweden	24.8%	2.7%	$\chi^2(6) = 373.92$	19.7%	Gemiddeld
Frankrijk	14.8%	5.8%	$\chi^2(6) = 137.97$	37.7%	Gemiddeld
Nederland	10.7%	9.9%	$\chi^2(6) = 57.07$	57.3%	Gemiddeld
Ierland	0%	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	Laag

De volgende uitkomsten lijken samen op relevante aanwijzingen voor normalisering: de hoge zichtbaarheid van de partij, het stabiele patroon over tijd, de ongelijke verdeling binnen het politieke spectrum, en de nadruk op persoonsgerichte in plaats van partijgerichte berichtgeving. Uit de tabel is te zien dat het Verenigd Koninkrijk en Italië het hoogst scoren op de normalisering. Daarna volgen Zweden, Frankrijk, Nederland en Ierland. Uit de bevindingen blijkt dat een hogere zichtbaarheid samengaat met een stabielere gemiddelde trend per dag. Deze combinatie kan wijzen op normalisering van uiterst rechtse partijen. Dit versterkt de uitkomst dat het Verenigd Koninkrijk en Italië het hoogste scoren op de normalisering.

De tweede deelvraag onderzocht hoe journalisten deze verschillen tussen landen verklaren. Allereerst, blijkt hieruit dat politieke macht en naamsbekendheid een belangrijke rol spelen bij de mate waarin de partij zichtbaar is in de nieuwsberichtgeving. Zo wordt benoemd dat Nigel Farage een grotere naamsbekendheid heeft dan de politieke macht van zijn partij. De PVV, Rassemblement National en Sverigedemokraterna hebben juist een hogere politieke macht in het land, maar scoren wel een lagere zichtbaarheid. In Tabel 15 is dan ook te zien dat er een hogere zichtbaarheid op Nigel Farage is dan op de partijnaam Reform UK. De naamsbekendheid kan dit gedeeltelijk verklaren. Wat echter moeilijker te verklaren is, is waarom Nederland met de PVV als grootste partij van het land toch een lage zichtbaarheid scoort, terwijl Italië, waarvan Fratelli d'Italia ook de grootste partij van het land is, juist een van de hoogste scoort. Hier kan afgevraagd worden waarom ze zo in zichtbaarheid verschillen terwijl de partijen in beide landen in de regering zitten na de verkiezingen.

Ten tweede beïnvloeden de journalistieke tradities per land hoe zichtbaar deze partijen zijn. In sommige landen kan de focus in politieke berichtgeving meer traditioneel op de inhoud van partijen liggen, terwijl in andere landen de personalisering van politiek juist wordt versterkt door commerciële belangen zoals leescijfers en meegaan in de publieke interesse. Zo laat Tabel 15 zien dat in Zweden meer dan 80% van de zichtbaarheid naar de partij zelf verwijst, terwijl in Italië juist sprake is van de hoogste mate van personalisering: daar richt de zichtbaarheid zich vooral op Giorgia Meloni in plaats van op de partij. De journalisten geven aan dat het benoemen van een persoon in de titel, aantoonbaar leidt tot meer lezers. Daarbij geven zij aan te worstelen met de journalistieke waarden ten opzichte van verslaggeving over uiterst rechtse partijen. De journalisten streven naar het juist informeren, corrigeren, en bekritisieren van uiterst rechtse partijen door middel van factchecken en het inschakelen van experts, maar willen zich tegelijkertijd ook houden aan neutraliteit en eerlijke balans. Hoewel deze journalistieke waarden bedoeld zijn om objectiviteit te waarborgen, kunnen zij in de praktijk ook ertoe leiden dat de journalisten zich terughoudend opstellen in hun kritiek.

Tot slot kan er gesuggereerd worden dat de media en politiek sterk met elkaar verweven zijn. Zo benoemen de journalisten voorbeelden waar politieke actoren directe invloed hebben (gehad) op mediaorganisaties, die volgens hen kunnen zorgen voor een meer gepersonaliseerde berichtgeving. Dit wijst

op het belang van zowel politieke als mediale factoren in de mate waarin uiterst rechtse partijen zichtbaar worden in het publieke debat.

6.2. Discussie

De bevindingen van dit onderzoek concluderen dat het Verenigd Koninkrijk en Italië het hoogste scoren op de normalisering van Reform UK en Fratelli d'Italia. Beide partijen worden niet alleen het meest genoemd in de koppen van de kwaliteitskranten, maar hun zichtbaarheid is ook opvallend stabiel richting de verkiezingsdag. Deze consistentie duidt op gewenning van de nieuwsmedia omdat beide partijen geleidelijk behandeld worden per dag, wat kan wijzen op een hogere normalisering (Ekström & Patrona, p. 158). Grote schommelingen zouden namelijk sneller kunnen wijzen op uitzonderlijk nieuws. Bijvoorbeeld peilingen die in de laatste week opeens kunnen zorgen voor een hogere zichtbaarheid van een partij. Hoewel er een significante correlatie is aangetoond tussen de hoge zichtbaarheid en de stabiele zichtbaarheid per dag, was het aantal van de landen betrouwbaarder geweest als er meer dan vijf landen waren meegenomen. Daarom wordt deze correlatie beschouwd als een exploratieve aanwijzing voor een mogelijk sterk verband, dat verder onderzocht moet worden in een vervolgonderzoek met een groter aantal landen. Toch wijst deze bevinding op een potentieel patroon dat deels aansluit bij de theoretische verwachtingen rondom normalisering in dit onderzoek (Ekström & Patrona, 2025; Wettstein et al., 2018).

Alle landen zijn vanuit de literatuur met elkaar vergeleken in drie media modellen van Hallin en Mancini (2004): het liberale model, het democratisch-corporatistisch model en het gepolariseerd-pluralistisch model. Deze zijn toegepast om elk land een houvast te bieden in het medialandschap waarin het land zich kenmerkt. Op basis daarvan zou verwacht worden dat landen binnen hetzelfde model vergelijkbare patronen in de zichtbaarheid van de partijen zouden vertonen. Dit onderzoek toont daarentegen aan dat deze media modellen niets lijken te zeggen over de mate van zichtbaarheid van uiterst rechtse partijen in landen. De landen die namelijk binnen hetzelfde media model vallen – zoals Frankrijk en Italië of Ierland en het Verenigd Koninkrijk – vertonen onderling duidelijke verschillen. Deze bevinding vormt niet alleen een conclusie, maar wijst vooral op de implicatie dat de media modellen weinig lijken te zeggen over hoe zichtbaar uiterst rechtse partijen in nieuwsmedia zijn. Daarom wordt aanbevolen om nader te onderzoeken welke nationale journalistieke kenmerken inzicht kunnen geven in de verschillen in de zichtbaarheid tussen landen. In dit onderzoek is dat te weinig onderzocht.

Ook blijkt dat de politieke macht – die ook in het theoretisch kader van dit onderzoek benoemd is – minder zegt over de mate van zichtbaarheid dan verwacht. Met politieke macht wordt hier verwezen naar het aantal zetels en de mate van invloed die een partij binnen het land bezit. De PVV is samen met Fratelli d'Italia de grootste partij van hun land, maar toch scoort de PVV een opvallend lage zichtbaarheid. Reform UK heeft een lagere politieke invloed dan de PVV, Rassemblement National en Sverigedemokraterna, maar

scoort toch het hoogst in de zichtbaarheid. De politieke macht en de zichtbaarheid kloppen wel met Ierland, dat door zijn linkse stemmers de marginaalste uiterst rechtse partij heeft ten opzichte van de andere landen, en daarmee het laagst scoort in de zichtbaarheid.

Hieruit kan geconcludeerd worden dat mediale en politieke factoren niet apart, maar wel samen de mate van zichtbaarheid kunnen bepalen. Zo blijkt dit zowel in het Verenigd Koninkrijk als in Italië diep met elkaar verweven te zijn. De literatuur bevestigt dat dit voor Italië deels te herleiden is uit de jarenlange beïnvloeding van uiterst rechtse politici op mediaorganisaties, door ze bijvoorbeeld zelf te bezitten (Donà, 2022, p. 781). Hierdoor werd al een hoge normalisering van Fratelli d'Italia verwacht. Door de commercialisering van nieuwsmedia verschuift de aandacht sneller van ideologie en beleid naar personalisatie en conflict (Ariely, 2015, p. 451). In het Verenigd Koninkrijk is dit te zien aan Nigel Farage die op de medialogica inspeelt (Ekström & Patrona, 2025, p. 65; Starck, 2020). Zo is Farage niet alleen bekend van de politiek, maar nu ook van televisie (zoals deelname aan een realityserie in 2023). Dit kan verklaren waarom de partij ondanks de lagere politieke macht, toch het hoogst op de normalisering scoort. Op basis van deze conclusie kan toekomstig onderzoek zich gaan richten op hoe de wisselwerking tussen politiek en media per land verschilt naar commercialisering van media, politieke invloed en mediaoptredens van politici. Daarbij kan afgevraagd worden in hoeverre de media de politiek aansturen, of dat juist de politiek het medialandschap vormgeeft.

Dat Nederland, Zweden en Frankrijk gemiddeld scoren op de normalisering is lastiger te verklaren. Er kan gesuggereerd worden dat bij Zweden en Frankrijk, waarin juist de partij duidelijk meer zichtbaarheid heeft dan de partijleider, de redactionele overwegingen van de twee landen een rol spelen. De diepte-interviews benoemen dat beide landen via Q&A richtlijnen en interne analyses uiterst rechtse partijen proberen tegen te werken. De literatuur bevestigt dat deze kritische en verdiepende journalistiek helpt tegen de normalisering van uiterst rechts (Ekström & Patrona, 2025; Krzyżanowski & Ekström, 2022; Mudde, 2024; Wettstein et al., 2018, p. 489). Een mogelijke verklaring voor de lagere mate van normalisering in Nederland is het sterk pluralistische medialandschap ten opzichte van andere landen (Hallin & Mancini, 2004, p. 165; Parlement.com, 2025a). Vervolgonderzoek zou echter kunnen nagaan of dit de enige of volledige verklaring is.

Bovendien roepen de bevindingen vragen op over de rol van de journalistiek als democratische poortwachter. Enerzijds blijkt dat journalisten zich bewust zijn van hun verantwoordelijkheid in de beeldvorming over uiterst rechts – bijvoorbeeld door het inzetten van factchecking en experts. Anderzijds blijkt dat de keuzes over het wel of niet benoemen van partijen ook gestuurd worden door neutraliteit, nieuwswaarde en leescijfers. Dit onderstreept de (on)bewuste rol van journalisten in het normaliseringsproces, dat eerder voortkomt uit journalistieke logica dan uit ideologische sympathie (Ekström & Patrona, 2025). Dit vraagt om een herziening van de rol van nieuwsmedia: niet langer als

passieve weerspiegeling van de politieke realiteit, maar als actieve actor die zich bewust moet zijn van haar invloed op de normalisering van antidemocratische politieke krachten.

6.3. Beperkingen

Tot slot worden nog enkele beperkingen in de uitvoering van dit onderzoek besproken die de interpretatie van de bevindingen beïnvloeden. Allereerst, is bij de inhoudsanalyse enkel gekeken naar de titels van de artikelen, vanwege technische beperkingen. Hoewel titels het meest zichtbare deel van een artikel vormen, was een analyse van de volledige tekst representatiever geweest. Daarmee kon beter vastgesteld worden of het artikel daadwerkelijk over een uiterst rechtse partij ging, en hoe de toon en context in de berichtgeving terugkwamen. Dit had de vergelijking tussen landen verbeterd. Vervolgonderzoek zou daarom ook de inhoud van artikelen moeten analyseren om de mate van normalisering beter te kunnen beoordelen.

Een tweede beperking is dat het aantal geïnterviewde politieke journalisten gering is gebleven. Hoewel zij geïnterviewd zijn binnen de geanalyseerde kwaliteitskranten, zijn hun perspectieven niet per definitie representatief voor het gehele journalistieke veld of land. Deze beperking is mede het gevolg van de moeite om journalisten te werven voor deelname. Van de circa 50 benaderde journalisten – verspreid over zes landen – bleken uiteindelijk slechts zeven bereid om mee te werken aan een interview. Dit kan wijzen op drukte of een terughoudendheid binnen de journalistiek om zich publiekelijk uit te spreken over redactionele keuzes rondom gevoelige thema's als uiterst rechts. De uitkomsten van de interviews bieden daardoor maar selectieve inzichten die vooral geïnterpreteerd moeten worden als illustratief. Toekomstig onderzoek met een grotere en gevarieerde steekproef – bijvoorbeeld met experts en hoofdredacteurs erbij – helpt beter te verklaren waarom de normalisering van uiterst rechts per land verschilt.

Als laatste, was er voor dit onderzoek gekozen voor een specifieke focus op verkiezingsperiodes, omdat deze momenten zijn van verhoogde politieke zichtbaarheid. Normalisering is echter een continu proces. De bevindingen kunnen daardoor niet toepasbaar zijn op de periodes buiten de verkiezingscampagnes. Vervolgonderzoek zou kunnen uitbreiden naar meerdere maanden buiten de verkiezingsperiode om.

Literatuurlijst

- Ambassade de France aux Pays-bas. (2023, februari). *Kranten en tijdschriften*. Frankrijk in Nederland. <https://nl.ambafrance.org/Kranten-en-tijdschriften>
- Ariely, G. (2015). Does commercialized political coverage undermine political trust?: Evidence across European countries. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 59(3), 438-455.
- Arzheimer, K. (2016). Electoral sociology—who votes for the Extreme Right and why—and when? In C. Mudde (Ed.), *The populist radical right* (pp. 295-307). Routledge.
- Attride-Stirling, J. (2001). Thematic networks: an analytic tool for qualitative research. *Qualitative research*, 1(3), 385-405. <https://doi.org/10.1177/146879410100100307>
- BBC News. (2025, 14 april). *Reform Party excluded from Scotland's far-right summit*. BBC News. <https://www.bbc.com/news/articles/cwy7gwg1rq4o>
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods* (4e ed.). Oxford University Press.
- Commissariaat voor de Media. (2024). Digital News Report Nederland 2024. Geraadpleegd op 1 februari 2025, van <https://www.cvdm.nl/wp-content/uploads/2024/06/2031086->
- de Jonge, L. (2023). Position Paper L. de Jonge-Rondetafelgesprek Tweede Kamer over versterking weerbaarheid democratie (28 juni 2023).
- de Jonge, L., & Voerman, G. (2025). Fortuyn versus Wilders versus Baudet: the evolution of populist radical right party organization in the Netherlands. *European Political Science Review*, 1-17.
- Ekström, M., & Patrona, M. (2025). *Authoritarian Populism and the Challenges for News Journalism: A Discourse Approach* (p. 186). Taylor & Francis.
- Hallin, D. C., & Mancini, P. (2004). *Comparing media systems: Three models of media and Politics*. Cambridge University Press.
- Hameleers, M., & Vliegthart, R. (2020). The rise of a populist zeitgeist? A content analysis of populist media coverage in newspapers published between 1990 and 2017. *Journalism Studies*, 21(1), 19-36.
- Heath, O., Prosser, C., Southall, H., & Aucott, p. (2025). The 2024 General Election and the

Rise of Reform UK. *The Political Quarterly*, 96(1), 91-101.

Ivaldi, G. (2024). A Tipping Point for Far-Right Populism in France. *ECPS Report: 2024 European Parliament Elections under the Shadow of Rising Populism*, 165-177.

Johnson, J. M. (2001). In-depth interviewing. In J. F. Gubrium & J. A. Holstein (Eds.), *Handbook of interview research: Context and method* (pp. 103–119). SAGE Publications.

Kalsnes, B., Falasca, K., & Kammer, A. (2021). Scandinavian political journalism in a time of fake news and disinformation.

Kavanagh, A., & D’Arcy, C. (2025). The 2024 County and City Council elections in the Republic of Ireland. *Irish Political Studies*, 1-29.

Kirk, N. (2024). Ireland: Emerging Right-Wing Populism. In *Populism, Twitter and the European Public Sphere: Social Media Communication in the EP Elections 2019* (pp. 177-207). Springer Nature Switzerland.

Kruikemeier, S., Gattermann, K., & Vliegthart, R. (2018). Understanding the dynamics of politicians' visibility in traditional and social media. *The Information Society*, 34(4), 215-228.

Krzyżanowski, M., & Ekström, M. (2022). The normalization of far-right populism and nativist authoritarianism: Discursive practices in media, journalism and the wider public sphere/s. *Discourse & Society*, 33(6), 719-729.

Krzyżanowski, M., Wodak, R., Bradby, H., Gardell, M., Kallis, A., Krzyżanowska, N., & Rydgren, J. (2023). Discourses and practices of the ‘New Normal’ Towards an interdisciplinary research agenda on crisis and the normalization of anti-and post-democratic action. *Journal of Language and Politics*, 22(4), 415-437.

Langenkamp, A. (2025). Linking social deprivation and loneliness to right-extreme radicalization and extremist antifeminism. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 63, 101525.

Lyytimäki, J. (2020). Environmental journalism in the Nordic countries. In *Routledge handbook of environmental journalism* (pp. 221-233). Routledge.

Maly, I. (2024). *Populisme als mediacultuur*. *Samenleving & Politiek*, 31(3), 70–79.

Geraadpleegd op 1 februari 2025, van

<https://www.sampol.be/2024/03/populisme-als-mediacultuur>

- Mayer, N. (2018). The radical right in France. *The Oxford handbook of the radical right*, 433-451.
- Ministère de l'Intérieur. (2022). *Résultats des élections législatives*. Geraadpleegd op 29 maart 2025, van <https://www.interieur.gouv.fr/>
- Mišík, M., & Figulová, A. (Eds.). (2024). *EU Energy and Climate Policy After Covid-19 and the Invasion of Ukraine: Decarbonisation and Security in Transition*. Taylor & Francis.
- Mudde, C. (2000). The ideology of the extreme right. Manchester University Press.
<https://www.oapen.org/download?type=document&docid=341385>
- Mudde, C. (2004). The populist zeitgeist. *Government and opposition*, 39(4), 541-563.
- Mudde, C. (2007). *Populist radical right parties in europe*. Cambridge: Cambridge University Press, 2007.
- Mudde, C. (2010). The populist radical right: A pathological normalcy. *West European Politics*, 33(6), 1167-1186.
- Mudde, C. (Ed.). (2016). *The populist radical right: A reader*. Taylor & Francis.
<https://doi-org.eur.idm.oclc.org/10.4324/9781315514574>
- Mudde, C. (2024). From the Margins to the Mainstream: A Personal Reflection on Three Decades of Studying and Teaching Far-Right Politics. *Journal of Right-Wing Studies*, 2(1).
- Nord, L., & Van Krogh, T. (2021). Sweden: Continuity and change in a more fragmented media landscape.
- Norris, p. , & Inglehart, R. (2019). *Cultural backlash: Trump, Brexit, and authoritarian populism*. Cambridge University Press.
- NOS.nl (9 december, 2016). *Wilders schuldig aan groepsbelediging, maar geen straf*. NOS.nl.
<https://nos.nl/artikel/2137515-wilders-schuldig-aan-groepsbelediging-maar-geen-straf>
- NU.nl. (2 juli, 2024). *Radicaal-recht met PVV voor het eerst aan de macht: 'Je moet alert blijven'*. Nu.nl. Geraadpleegd op 17 april 2025.
<https://www.nu.nl/politiek/6319042/radicaal-rechts-met-pvv-voor-het-eerst-aan-de-macht-je-moet-alert-blijven.html>
- O'Malley, E. (2024). Ireland after the 2024 EP elections: The centre holds ... just about. In G. Ivaldi &

- E. Zankina (Eds.), *2024 EP elections under the shadow of rising populism* (p.222). European Center for Populism Studies. <https://doi.org/10.55271/rp0074>
- Ombudsman.nl. (2025). *Code Journalistiek Handelen*. Geraadpleegd op 2 april 2025, van <https://omroepombudsman.nl/code-journalistiek-handelen>
- Parlement.com (2025a). *Verzuiling*. <https://www.parlement.com/id/vh8lnhrpfxub/verzuiling>
- Parlement.com. (2025b). *Lijst Pim Fortuyn (LPF)*. Geraadpleegd op 28 maart 2025, van https://www.parlement.com/id/vh8lnhrp1wzo/partij/lijt_pim_fortuyn_lpf
- Parlement.com. (2025c). *Partij voor de Vrijheid (PVV)*. Geraadpleegd op 28 maart 2025, van https://www.parlement.com/id/vhnnmt7m4rqj/partij_voor_de_vrijheid_pvv
- Pirro, A. L. (2023). Far right: The significance of an umbrella concept. *Nations and Nationalism*, 29(1), 101-112.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/nana.12860>
- Rydgren, J., & Van der Meiden, S. (2019). The radical right and the end of Swedish exceptionalism. *European Political Science*, 18(3), 439-455.
- Sbalchiero, S., Tuzzi, A. (2016). Scientists' spirituality in scientists' words. Assessing and enriching the results of a qualitative analysis of in-depth interviews by means of quantitative approaches. *Qual Quant* 50, 1333–1348.
<https://doi.org/10.1007/s11135015->
- Selvanathan, H. p. , Leidner, B., Syropoulos, S., Louis, W., Adelman, L., Baka, A., ... & van Zomeren, M. (2025). Far-right movements in the Western world: How media exposure relates to normative beliefs and attitudes toward the far-right. *Group Processes & Intergroup Relations*, 13684302241309554.
- Springer, N. (2021). Media and communication studies in Sweden. *Publizistik: Vierteljahreshefte für Kommunikationsforschung*, 66(3-4), 637-655.
- Statista. (2025, Januari 13). *Newspapers in Germany*. Geraadpleegd op 23 januari 2025, van <https://www.statista.com/topics/6362/newspapers-in-germany/#topicOverview>
- Starck, K. (2020). I am a bull trader by nature: performing Nigel Farage. *NORMA*, 15(1), 43-58.
- Stier, S., Froio, C., & Ho, J. (2024). Mainstreaming the populist radical right? Online news

exposure and voting behavior in the 2019 European Parliament election. *European Political Science Review*, 16(1), 1-17.

Strömbäck, J. & Luengo, O. (2008). Polarized pluralist and democratic corporatist models: A comparison of election news coverage in Sweden and Spain. *International Communication Gazette*, 70(6), 547–562.

Sveriges Riksdag. (n.d.). *Commissions and committees*. <https://www.riksdagen.se/>

SVT Nyheter. (14 november, 2013). *Riksdagsledamot: "Parasiter"*. SVT Nyheter. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/riksdagsledamot-parasiter>

Takens, J., Ruigrok, N., Van Hoof, A. M., & Scholten, O. (2010). Old ties from a new (s) perspective: Diversity in the Dutch press coverage of the 2006 general election campaign. *Acta Politica*, 45(4), 456–479.

The Guardian. (10 juni, 2024). *Reform UK defends candidate over Hitler neutrality comments*. <https://www.theguardian.com/politics/article/2024/jun/10/reform-uk-defends-candidate-over-hitler-neutrality-comments>

Tsagkroni, V. (2024). *Radicalisation and Crisis Management*.

Verhoeven, K. (2023). *De democratie crasht: politieke onmacht in het digitale tijdperk*. Business Contact.

Valmyndigheten. (2022, 18 juni). *Riksdagsval 2022: Slutligt valresultat*. Geraadpleegd op 28 maart 2025, van <https://www.val.se/>

Van Atteveldt, W. H. (2008). *Semantic Network Analysis: Techniques for Extracting, Representing, and Querying Media Content*. PhD-Thesis - Research and graduation internal, Vrije Universiteit Amsterdam. BookSurge.

Van Atteveldt, N. M., van Aalderen-Smeets, S. I., Jacobi, C., & Ruigrok, N. (2014). Media reporting of neuroscience depends on timing, topic and newspaper type. *PLOS*, 9(8).

Van de Waardt, M. (2010). *Medialogica en openbaar bestuur*. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.

Wettstein, M., Esser, F., Schulz, A., Wirz, D. S., & Wirth, W. (2018). News media as gatekeepers, critics, and initiators of populist communication: How journalists in ten countries deal with the populist challenge. *The International Journal of*

Press/Politics, 23(4), 476-495.

Wijfjes, H. B. M. (2011). De toekomst van de openbare omroep in Nederland en Vlaanderen. In *Ons Erfdeel*. https://www.de-lage-landen.com/wp-content/uploads/2024/03/OE_2011_1_wijfjes.pdf

Wodak, R. (2019). "Entering the 'post-shame era' – the rise of illiberal democracy, populism and neo-authoritarianism in EU-rope, *Global Discourse* 9(1), 195–213.

Wodak, R. (2023). *The politics of fear : the shameless normalization of far-right discourse*. Sage.
<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&scope=site&db=nlebk&db=nlabk&AN=3424492>

World Press Freedom Index 2024: politieke druk op vrije journalistiek. (2024). NVJ.nl. Nederlandse Vereniging van Journalisten. <https://nvj.nl/actueel/world-press-freedom-index-2024-politieke-druk-vrije-journalistiek>

Zakaria, F. (1997). The rise of illiberal democracy. *Foreign Affairs*, 76(6). 22-44.

Bijlagen

Bijlage A: Codeboek per land

Codeboek Nederland

Variabele	Waarde	Waardetoelichting	
V1 = krant	NRC / Trouw / Volkskrant	De krant waaruit de artikelen geanalyseerd zijn	
V2 = url	https://www.	Het geselecteerde artikel	
V3= datum	jjjj-m-d	Publicatiedatum artikel; valt in verkiezingsperiode van Nederland dus binnen 2023-10-22 - 2023-11-22	
V4= partij zichtbaarheid	ja / nee	PVV ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		VVD ja / nee	Nee = 0; de zichtbaarheid van de partij is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		NSC ja / nee	Als er meerdere partijen in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "PVV ja, VVD ja"
		D66 ja / nee	
		GL-PvdA ja / nee	Partij zoektermen: "PVV", "Partij voor de Vrijheid" "VVD", "Volkspartij voor Vrijheid en Democratie" "NSC", "Nieuw Sociaal Contract" "D66", "Democraten 66" "GroenLinks-Pvda", "GL-PvdA" "BBB", "BoerBurgerBeweging" "CDA", "Christen-Democratisch Appèl"
		BBB ja/ nee	
		CDA ja / nee	
V5= partijleider zichtbaarheid	ja / nee	PVV ja / nee	Ja = de zichtbaarheid van de partijleider is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		VVD ja / nee	Nee = de zichtbaarheid van de partijleider is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		NSC ja / nee	Als er meerdere partijleiders in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "PVV ja, VVD ja"
		D66 ja / nee	
		GL-PvdA ja / nee	Partijleider zoektermen: PVV = ("Geert Wilders", "Wilders"), VVD = ("Dilan Yesilgöz", "Yesilgöz"), NSC = ("Pieter Omtzigt", "Omtzigt"), D66 = ("Rob Jetten", "Jetten"), GroenLinks-Pvda = ("Frans Timmermans", "Timmermans"), BBB = ("Caroline van der Plas", "van der Plas"), CDA = ("Henri Bontenbal", "Bontenbal")
		BBB ja/ nee	
		CDA ja / nee	

Codeboek Zweden

Variabele	Waarde	Waardetoelichting	
V1 = krant	Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Göteborgs Posten	De krant waaruit de artikelen geanalyseerd zijn	
V2 = url	https://www.	Het geselecteerde artikel	
V3= datum	jjjj-m-d	Publicatiedatum artikel; valt in verkiezingsperiode van Zweden dus binnen 12-08-2022 tot en met 10-09-2022	
V4= partij zichtbaarheid	ja / nee	SD ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		S ja / nee	
		M ja / nee	Als er meerdere partijen in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "SD ja, C ja"
		V ja / nee	Partij zoektermen: "Sverigedemokraterna" OR "SD"
		C ja / nee	"Socialdemokraterna" OR "S"
		K ja/ nee	"Moderaterna" OR "M"
		MP ja / nee	"Vänsterpartier" OR "V" "Centerpartier" OR "C" "Kristdemokraterna" OR "K" "Miljöpartier de Gröna" OR "MP"
V5= partijleider zichtbaarheid	ja / nee	SD ja / nee	Ja = de zichtbaarheid van de partijleider is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		S ja / nee	Nee = de zichtbaarheid van de partijleider is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		M ja / nee	Als er meerdere partijleiders in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "SD ja, C ja"
		V ja / nee	Partijleider zoektermen: Sverigedemokraterna: "Jimmie Åkesson" OR "Åkesson"
		C ja / nee	Socialdemokraterna: "Magdalena Andersson" OR "Andersson"
		K ja/ nee	Moderaterna: "Ulf Kristersson" OR "Kristersson"
		MP ja / nee	Vänsterpartier: "Nooshi Dadgostar" OR "Dadgostar" Centerpartier: "Annie Lööf" OR "Lööf" Kristdemokraterna: "Ebba Busch" OR "Busch" Miljöpartiet de Gröna: "Märta Stenevi" OR "Stenevi" OR "Per Bolund" OR "Bolund"

Codeboek Frankrijk

Variabele	Waarde	Waardetoelichting	
V1 = krant	Le Monde, Le Figaro, Libération	De krant waaruit de artikelen geanalyseerd zijn	
V2 = url	https://www.	Het geselecteerde artikel	
V3= datum	jjjj-m-d	Publicatiedatum artikel; valt in verkiezingsperiode van Frankrijk dus binnen 2022-08-25 tot en met 2022-09-24	
V4= partij zichtbaarheid	ja / nee	RN ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		NFP ja / nee	Nee = 0; de zichtbaarheid van de partij is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		Ensemble ja / nee	Als er meerdere partijen in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "RN ja, Ensemble ja"
		LR ja / nee	Partij zoektermen: "Rassemblement National" OR "RN"
		Reconquête ja / nee	"Nouveau Front Populaire" OR "NFP" "Ensemble"
		EELV ja/ nee	"Les Républicains" OR "LR" "Reconquête"
		PCF ja / nee	"Europe Écologie Les Verts" OR "EELV" "Parti Communiste Français" OR "PCF"
V5= partijleider zichtbaarheid	ja / nee	RN ja / nee	Ja = de zichtbaarheid van de partijleider is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		NFP ja / nee	Nee = de zichtbaarheid van de partijleider is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		Ensemble ja / nee	Als er meerdere partijleiders in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "RN ja, Ensemble ja"
		LR ja / nee	Partijleider zoektermen: Rassemblement National: "Marine Le Pen" OR "Le Pen"
		Reconquête ja / nee	Nouveau Front Populaire: "Jean-Luc Mélenchon" OR "Mélenchon"
		EELV ja/ nee	Ensemble: "Emmanuel Macron" OR "Macron" Les Républicains: "Éric Ciotti" OR "Ciotti"
		PCF ja / nee	Reconquête: "Éric Zemmour" OR "Zemmour" Europe Écologie Les Verts: "Marine Tondelier" OR "Tondelier" Parti Communiste Français: "Fabien Roussel" OR "Roussel"

Codeboek Italië

Variabele	Waarde	Waardetoelichting	
V1 = krant	Corriere della Sera, La Repubblica, Domani	De krant waaruit de artikelen geanalyseerd zijn	
V2 = url	https://www.	Het geselecteerde artikel	
V3= datum	jjjj-m-d	Publicatiedatum artikel; valt in verkiezingsperiode van Italië dus binnen 2022-08-25 tot en met 2022-09-24	
V4= partij zichtbaarheid	ja / nee	Fdl ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		PD ja / nee	Nee = 0; de zichtbaarheid van de partij is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		M5S ja / nee	Als er meerdere partijen in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "Fdl ja, Lega ja"
		Lega ja / nee	Partij zoektermen: "Fratelli d'Italia" OR "Fdl"
		FZ ja / nee	"Partito Democratico" OR "PD" "Movimento 5 Stelle" OR "M5S"
		A-IV ja/ nee	"Lega" OR "Lega Nord" "Forza Italia" OR "FI"
		AVS ja / nee	"Azione – Italia Viva" OR "A-IV" "Alleanza Verdi e Sinistra" OR "AVS"
V5= partijleider zichtbaarheid	ja / nee	Fdl ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		PD ja / nee	Nee = 0; de zichtbaarheid van de partij is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		M5S ja / nee	Als er meerdere partijleiders in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "Fdl ja, Lega ja"
		Lega Nord ja / nee	Partijleider zoektermen: Fratelli d'Italia: "Giorgia Meloni"
		FZ ja / nee	Partito Democratico: "Enrico Letta" Movimento 5 Stelle: "Giuseppe Conte"
		A-IV ja/ nee	Lega Nord: "Matteo Salvini" OR "Salvini" Forza Italia: "Silvio Berlusconi" OR "Berlusconi"
		AVS ja / nee	Azione – Italia Viva: "Carlo Calenda" OR "Calenda" Alleanza Verdi e Sinistra: "Angelo Bonelli" OR "Bonelli" OR "Nicola Fratoianni" OR "Fratoianni"

Codeboek Verenigd Koninkrijk

Variabele	Waarde	Waardetoelichting	
V1 = krant	The Guardian, The Times, The Independent	De krant waaruit de artikelen geanalyseerd zijn	
V2 = url	https://www.	Het geselecteerde artikel	
V3= datum	jiji-m-d	Publicatiedatum artikel; valt in verkiezingsperiode van Verenigd Koninkrijk dus binnen 2024-06-04 tot en met 2024-07-03	
V4= partij zichtbaarheid	ja / nee	Reform UK ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		Labour ja / nee	Nee = 0; de zichtbaarheid van de partij is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		Conservative ja / nee	Als er meerdere partijen in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "Reform UK ja, Lib Dem ja"
		Lib Dem ja / nee	Partij zoektermen: "Reform UK" OR "Reform" "Labour Party" OR "Labour"
		GPEW ja / nee	"Conservative Party" OR "Conservatives" "Liberal Democrats" OR "Lib Dem"
		SNP ja/ nee	"Green Party of England and Wales" OR "GPEW" "Scottish National Party" OR "SNP"
		Plaid Cymru ja / nee	"Plaid Cymru"
V5= partijleider zichtbaarheid	ja / nee	Reform UK ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		Labour ja / nee	Nee = 0; de zichtbaarheid van de partij is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		Conservative ja / nee	Als er meerdere partijleiders in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "Reform UK ja, LP ja"
		Lib Dem ja / nee	Partijleider zoektermen: Reform UK: "Nigel Farage" OR "Farage"
		GPEW ja / nee	Labour Party: "Keir Starmer" OR "Starmer" Conservative Party: "Rishi Sunak" OR "Sunak"
		SNP ja/ nee	Liberal Democrats: "Ed Davey" OR "Davey" Green Party of England and Wales: "Carla Denyer" OR "Denyer" OR "Adrian Ramsay" OR "Ramsay"
		Plaid Cymru ja / nee	Scottish National Party: "John Swinney" OR "Swinney" Plaid Cymru: "Rhun ap Iorwerth" OR "Iorwerth"

Codeboek Ierland

Variabele	Waarde	Waardetoelichting	
V1 = krant	Irish Independent, Irish Times, Irish Examiner	De krant waaruit de artikelen geanalyseerd zijn	
V2 = url	https://www.	Het geselecteerde artikel	
V3= datum	jjjj-m-d	Publicatiedatum artikel; valt in verkiezingsperiode van Ierland dus binnen 2024-10-29 tot en met 2024-11-28	
V4= partij zichtbaarheid	ja / nee	IFP ja / nee	Ja = 1; de zichtbaarheid van de partij is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		FF ja / nee	Nee = 0; de zichtbaarheid van de partij is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		FG ja / nee	Als er meerdere partijen in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "IFP ja, FF ja"
		SF ja / nee	Partij zoektermen: "Irish Freedom Party OR "IFP" "Fianna Fáil" OR "FF"
		SD ja / nee	"Fine Gael" OR "FG" "Sinn Féin" OR "SF"
		LP ja/ nee	"Social Democrats" OR "SD" "Labour Party" OR "LP"
		Aontú ja / nee	"Aontú"
V5= partijleider zichtbaarheid	ja / nee	IFP ja / nee	Ja = de zichtbaarheid van de partijleider is aanwezig in titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		FF ja / nee	Nee = de zichtbaarheid van de partijleider is niet aanwezig in de titel van het artikel die je via de url kunt vinden
		FG ja / nee	Als er meerdere partijleiders in een titel komen, dan staat het bijvoorbeeld als "IFP ja, FF ja"
		SF ja / nee	Partijleider zoektermen: IFP: "Hermann Kelly"
		SD ja / nee	FF "Micheál Martin" OR "Martin" FG: "Simon Harris" OR "Harris"
		LP ja/ nee	SF: "Mary Lou McDonald" OR "McDonald" SD: "Holly Cairns" OR "Cairns"
		Aontú ja / nee	LP: "Ivana Bacik" OR "Bacik" Aontú: "Peadar Tóibín" OR "Tóibín"

Bijlage B: Vragenlijst

Voorbeeld Verenigd Koninkrijk

Would it be okay if I record this call for the transcription? I won't do anything else with the recording other than make a transcription out of it. I'll delete it afterwards.

Great, thank you — and are you okay with me mentioning your name in the research? It won't be published anywhere, only my thesis supervisor and the second reader will read it.

Do you have any questions before we begin?

Introduction to normalization

1. Could you briefly tell me about your position and experience as a political journalist?
2. With the rise of far-right parties in Europe and for the UK with Reform UK and Nigel Farage as biggest far right party, I was wondering, what do you think the role of a journalist is in reporting on such parties with anti-democratic or discriminatory viewpoints?
3. Could you explain whether – and if so, which – considerations are involved in deciding whether or not to cover a far right party and the positions they take? Are there any editorial agreements or internal discussions about this? *For example: when Nigel Farage posts something racist or anti-democratic on social media platform X, and newspapers immediately cover this with the quotation and his party or name in the headline. (like how do you consider to give these extreme viewpoints attention or not, because on the other hand it could get more readers to your platform due to the sensationalism?)*
4. To what extent do you think you (and your colleagues?) are aware of the normalization of far-right parties in news reporting in Europe?
5. Do you maybe have thought about examples of types of journalism or approaches to reporting that you believe could help counteract the normalization of far-right parties in the UK?

Thankyou for your answers, i would like to get to the last questions, these are about my results of my analysis.

Results of my Quantitative Content Analysis

I conducted a quantitative content analysis of the headlines in three quality newspapers per country. For the UK, these were *The Guardian*, *The Times* and *The I paper*. The articles were selected from the most recent election period of each country, covering the 30 days leading up to election day. For the UK, I selected the election period of June 3th, 2024 until July 3th 2024, as the elections were on the 4th of July in 2024. From all those articles I analyzed the visibility of the far-right party in each country based on mentions in the headlines. So for the UK, I used the following search terms: "Reform UK" "Nigel Farage" and "Farage". This was done similarly in each country, in each latest election period and their most prominent far-right party. (so for example for Italy this was Fratelli d'Italia, FdI, Giorgia Meloni and Meloni).

From the analysis, it turned out that from the six analyzed countries, Ireland ofcourse, scored lowest in terms of the visibility of far-right parties. Then Netherlands followed, showing a lower-than-expected score compared to the other countries analyzed. Then, France followed, then Italy, then Sweden and then lastly, the UK scoring the most of the visibility of its party in the headlines.

6. Do you have any explanation for that? What might the UK be doing differently compared to other countries? What do you think the reason is behind these results.

7. Another very interesting outcome was that in UK's score on visibility in headlines, from the search terms of the party, the term Nigel Farage is mentioned 91% in the headline and the term Reform UK only 9%. And In Sweden it was the other way around, there you had 80% of the mentions in the headlines were SD or Swajjedemokraterna and the other 20% was the partyleader Jimmie Akkesson. What do you think this outcome means. Do you think personalized politics plays a role in this?

Well thankyou so much for your point of views on this. Do you have any questions for me or about the analysis?

Bijlage C: Ethics Checklist

Your proposed research project is expected to meet the guidelines of the Code of Conduct for Research Integrity, as set forth by the Netherlands Association of Universities (VSNU), which can be found [here](#).

Please complete the following checklist, regarding the proposed research project

- No potential harm of any kind (physical, psychological or reputational) is envisaged for the researcher, participants or the population from which participants have been drawn.
- Participants are healthy adults who are not in a vulnerable position, notably in their relation with the researcher.
- Participants will give active informed consent for participation in the research.
- Participants receive complete and accurate information about the goals of the research before they participate.
- No important details about the purpose of the research are either withheld or misrepresented.
- Participants will be able to withdraw from the study at any point in (or following) the data collection process.
- Personal and sensitive data are kept confidential and are stored in a secure environment.

If your research deviates from any of these standards, please consult your supervisor. You may need to apply for approval from the ESHCC Ethics Review Board, before commencing data collection.

- ✓ Mondelinge toestemming (bewijs in opnames) dat de volledige naam van elk geïnterviewde journalist gebruikt mag worden voor dit onderzoek.

Bijlage D: AI Declaratie

Student Information

Name: Julia

Student ID: 747567jv

Course Name: Master Thesis CM5000

Supervisor Name: Chris Aalberts

Date: 25-06-2025

Declaration:

Acknowledgment of Generative AI Tools

I acknowledge that I am aware of the existence and functionality of generative artificial intelligence (AI) tools, which are capable of producing content such as text, images, and other creative works autonomously.

GenAI use would include, but not limited to:

- Generated content (e.g., ChatGPT, Quillbot) limited strictly to content that is not assessed (e.g., thesis title).
- ~~Writing improvements, including~~ grammar and spelling corrections (e.g., Grammarly)
- Language translation (e.g., DeepL), without generative AI alterations/improvements.
- Research task assistance (e.g., finding survey scales, qualitative coding verification, debugging code)
- Using GenAI as a search engine tool to find academic articles or books (e.g.,

I declare that I have used generative AI tools, specifically ChatGPT, in the process of creating parts or components of my thesis. The purpose of using these tools was to aid in generating content or assisting with specific aspects of thesis work.

I declare that I have NOT used any generative AI tools and that the assignment concerned is my original work.

Extent of AI Usage

I confirm that while I utilized generative AI tools to aid in content creation, the majority of the intellectual effort, creative input, and decision-making involved in completing the thesis were undertaken by me. I have enclosed the prompts/logging of the GenAI tool use in an appendix.

→ prompts:

- “Ja of nee: klopt deze zin grammaticaal”
- “Verbeter deze zin”
- “Geef synoniemen voor”
- “Ik wil artikelen scrapen van de website en daarvoor moet ik achter de website via ‘inspecteren’ gaan, help mij vinden in ... is wat ik zoek”
- “Ik wil ... uitvoeren op R, help mij met code schrijven”
- “Klopt deze APA7 stijl”

Ethical and Academic Integrity

I understand the ethical implications and academic integrity concerns related to the use of AI tools in coursework. I assure that the AI-generated content was used responsibly, and any content derived from these tools has been appropriately cited and attributed according to the guidelines provided by the instructor and the course. I have taken necessary steps to distinguish between my original work and the AI-generated contributions. Any direct quotations, paraphrased content, or other forms of AI-generated material have been properly referenced in accordance with academic conventions.

By signing this declaration, I affirm that this declaration is accurate and truthful. I take full responsibility for the integrity of my assignment and am prepared to discuss and explain the role of generative AI tools in my

creative process if required by the instructor or the Examination Board. I further affirm that I have used generative AI tools in accordance with ethical standards and academic integrity expectations.

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'J. Lee' or similar, written in a cursive style.

Signature:

Date of Signature: 25-06-2025

